

MARTINSKÝ Evanjelik

2007/3

ROČNÍK 14

Martinský evanjelický spevokol

Budapešť, 1. máj 2007

*Pevné je moje srdce, Bože, spievať a hrať Ti budem;
prebuď sa, moja česť! Prebuď sa, harfa i citara!
Nech zobudím rannú zoru.
Budem Ti ďakovať, Hospodine,
medzi ľuďmi, ospevovať Ťa medzi národmi.*

Žalm 108, 2 - 4

AKO K NÁM PRICHÁDZAJÚ KVIETKY

Milan Rúfus

Keď im v tichu posteľe
slnko prejde po tele,
prvé zhodia duchnu hlíny
rozospaté podbeľe.

Onedlho fialky
ladia svoje píšťalky,
vyhrávajú modrou vôňou
do blízka i do diaľky.

Keď jar ide poza kríčky
chodí apríl po kašičky.

A keď zlaté púpavy
vysypú sa do trávy,
zavolajú ďalšie kvietky.
Skoro všetky, skoro všetky:
zvonky, klince, margarétky...

Kto by kvietky spočítal?
Iba taký, čo ich sial.
Vietor?
V škole neobsedel.
Kdeže by ten rátať vedel?

LEBO ON JE NÁŠ POKOJ

Lebo On je náš pokoj, On, ktorý oboch spojil v jedno a zboril priehradný múr, nepriateľstvo, keď na svojom tele pozbavil platnosti zákon s jeho nariadeniami, aby tak z dvoch stvoril v sebe jedného, nového človeka, nastolil pokoj a oboch v jednom tele zmieril s Bohom skrze kríž, na ktorom zahladil to nepriateľstvo. A tak prišiel zvestovať pokoj vám ďalekým a pokoj aj blízkym, lebo skrze Neho obaja máme prístup k Otcovi v jednom Duchu. A tak teda nie ste už cudzinci ani prišelci; ale ste spoluobčania svätých a domáci Boží.

Ef 2, 14–19

Na našej najdlhšej slovenskej rieke je vybudovaná takzvaná Vážska kaskáda. Bola považovaná za pýchou slovenskej techniky a staveľstva. Dnes už sa hovorí opatrnejšie o týchto dielach vzhľadom na to, že si dôkladnejšie uvedomujeme ich ekologické dôsledky. Na niektoré by som chcel poukázať. Takáto priehrada zastaví prirodzený tok rieky. Celé životné prostredie v jej okolí sa zmení. Do nádrže sa dostávajú mnohé naplaveniny, ktoré sa v nej usadzujú. Po určitom čase by ich bola plná, preto je nutné nádrž prebagrovať a vyčistiť.

Podobne vstupuje aj hriech do nášho života. Boží Duch v nás chce prúdiť ako rieka živej vody. Hriech je však bariérou, na ktorú tento tok naráža. Keď zastaví prúd živej vody, vtedy sa všetko zlé, nečisté začne nanášať do nášho vnútra. Začína nás postupne, často takmer nepozorovane, meniť. Čo bolo kedysi plné života, mení sa na špinavú mláku. Čo s ňou urobíme? Niekedy sa snažíme „rýpať“ v našom vnútri, ako tie spomenuté bagre. Skúšame rozmanité metódy a „zaručené“ spôsoby, ako dosiahnuť vnútorný pokoj, pohodu a vyrovnanosť. A keď sa to nedarí, urobíme z núdze cnosť. Stavíme pri priehrade chatky, plavíme sa na nej člnkami, upravujeme pláže a hovoríme si, ako je tu krásne, ako to prospieva nášmu zdraviu, až si na to úplne zvykneme. Zvykneme si na hrubé a násilné správanie, neúctu, nemravnosť, pokazené vzťahy v rodinách, manželstvách, susedstvách, na to, že naše deti sa odcudzujú nám i Pánu Bohu, na zlé a nečisté veci každého druhu a hovoríme si, však je to bežné, je to dokonca pekné a príjemné. Božie slovo nám však zreteľne hovorí, že vody takejto nádrže sú otrávené. Že to nie je voda živá, ale priam nebezpečná. Hriech musí ísť z nej preč.

Úvodný biblický text ubezpečuje – Pán Ježiš zboril tento nepriehradný múr. Tu nepomôže ani to naše bagrovanie, čistenie, upravovanie vody, tu treba jedno radikálne riešenie – zbúrať všetko čo bráni Božiemu Duchu, aby Jeho vody prúdili ako tok živej rieky. My toho sami nie sme schopní, narážame na tieto bariéry a uvedomujeme si vlastnú slabosť. Pýtame sa: Je to vôbec možné? Písmo nám hovorí jasne – iba v Ježišovi Kristovi. On na svojom tele pozbavil platnosti zákon, teda obetoval seba samého, aby zbúral tento múr hriechu. Jeho kríž je znamením víťazstva, otvorenou bránou, tokom, ktorým môže prúdiť živá voda Jeho Ducha.

Nie je tu viac zákon ako Boží bič nad nami, aby nás trestal, týral a zdeptal, ale je tu Jeho telo ako viditeľný znak toho, že akékoľvek priehrady, akékoľvek bariéry sú zbúrané, že Jeho krv a Jeho telo dáva nový, slobodný prietok Jeho Duchu, aby On vstúpil do nášho srdca, aby prinášal svoje uzdravenie do nášho zraneného vnútra. Jeho zmierenie je mocou, ktorá búra aj tie najväčšie priehrady, ktoré sú oveľa, oveľa väčšie ako celá Vážska kaskáda.

Druhý obraz, ktorý chcem spomenúť, je obraz domova. Boh nás svojou milosťou prijal, zmieril, navrátil do pôvodného radostného stavu bez hriechu. Veľa našich blízkych, ktorí už nie sú medzi nami, šírili nádhernú atmosféru domova, boli takou dobrou dušou domova. Aj nás k tomu Pán Ježiš Kristus pozýva: Ty nie si cudzinec, ani vyhnanec, nemusíš putovať v pochybnostiach v neistote. Ty si pozvaný domov, do náručia nebeského Otca, si pozvaný, aby si v Jeho domove, v atmosfére lásky, prijatia, odpustenia, porozumenia, prežil nové uistenie: Ja som s tebou, a preto sa ničoho zlého nemusíš báť.

Tak to hovorí aj v biblickom texte: On nám, odcudzeným hriechom, dal nového človeka a uviedol v pokoj, a tak už nie sme cudzinci ani prišielci, ale domáci Boží. V Jeho Duchu sme zbudovaní v príbytok Boží. Nemusíme blúdiť ako vyhnanec, narážať na hradby našej hriechnosti, nemusíme sa brodiť v špinavej mláke nášho hriechu. On nás chce v našich zápasoch, zármutkoch, bolestiach, prehrách pozvať k pokoju. A On nám tento pokoj dáva svojim zmierením. Kto ho v pokání prijíma, prežíva nové naplnenie Svätým Duchom. Rieka Svätého Ducha môže prúdiť v ňom ako prameň živej vody. Prichádza Jeho uzdravenie a pokoj nanovo zavládne v našom vnútri, v našom srdci. Prajem vám všetkým, bratia a sestry, aby kdekolvek budete počas nastávajúcich prázdnin a dovoleníek, mohli ste prežiť tie najkrajšie chvíle práve vďaka uzdravujúcej Božej milosti, ktorá prináša pravý pokoj a naplňuje novou silou na každý deň.

JÁN HROBON

*Pane, naša Zem je len malá hviezdička vo veľkom vesmíre.
Záleží od nás, či z nej urobíme planétu, ktorá nebude ničená vojnami,
trápená hladom a strachom, trhaná nezmyselným rozdeľovaním
podľa rás, farby kože alebo svetového názoru.
Daj nám odvalu a prezieravosť, aby sme už dnes začali pracovať na tom,
aby naše deti a deti ich detí mohli raz s hrdosťou niesť meno človek.*

MODLITBA OSN

RUŽOMBEROK 20. 4. 2007
 KÁZEŇ Z EVANJELICKÝCH SPOMIENKOVÝCH SLUŽIEB BOŽÍCH
 pri otvorení osláv 300. výročia Ružomerskej synody
 a X. ročníka Duchovných hodnôt pre dnešok

*Vykupujte čas!
 Všetko nech sa deje slušne a v poriadku!
 Usilujte sa zachovávať jednotu ducha vo zväzku pokoja!*

Vzácní hostia, milí bratia, milé sestry v Ježišovi Kristovi!

Ludia sa vraj delia na tri skupiny: na tých, ktorí spôsobujú udalosti, na tých, ktorí udalosti pozorujú a na tých, ktorí nikdy nepochopili, čo sa deje. Keď sa schádzame na dnešných spomienkových službách Božích, myslíme na tých, ktorí sa udalostiam iba nechápavo či ľahostajne neprízerali, ale stali sa ich hýbateľmi. Nestretávame sa preto, aby sme na týchto ľuďi iba spomínali, ale aby sme sa nimi dali osloviť.

Dovoľte uviesť istú paralelu s prístupom k histórii a k Biblii. Podnes jestvujú cirkvi, v ktorých sa Biblia stala predmetom odborných vedeckých prác, diskusií a je slávnostne ukazovaná pri bohoslužbách, má svoje čestné miesto v knižniciach. Avšak málo prevráva do svedomia a praktického života ľudí. *Je nešťastím, ak sa z Biblie stane iba posvätná kniha, ale pre ľudí prestane byť aktuálnym, živým Božím oslovením; keď ich život určujú celkom iné vplyvy než poslušnosť Božiemu slovu. A podobne je nešťastím, ak by sme sa chceli odvolávať na slávnú evanjelickú históriu, ale náš život by bol určovaný celkom inými vplyvmi, ako boli rozhodnutia našich predkov vyvolané poslušnosťou Božieho slova.* Boli by sme úbožiaci, keby nám história zostala iba posvätnou a nebola pre nás oslovujúcou, inšpiratívnou, podnetnou. Ak by to platilo, cítime, že aj ona posvätnosť by bola iba domnelou, falošnou...

Namiesto je teda otázka: *Prečo si pripomíname ružomerskú synodu* – niečo, čo sa udialo pred 300 rokmi? *A prečo spomíname na Vladimíra Pavla Čobrdu* – na človeka, od smrti ktorého uplynuli už takmer štyri desaťročia? Čo to je, čo spôsobuje, že odkaz Ružomerskej synody i farára-biskupa Čobrdu nie je iba posvätný, ale stále živo oslovujúci?

Chcel by som poukázať aspoň na 3 skutočnosti, ktoré sú oslovujúcim odkazom z udalostí ružomerskej synody i života Vladimíra Pavla Čobrdu pre nás.

1. Neprepásť príležitosť. Vykupovať čas.

Kde-ktorému nášmu súčasníkovi môže napadnúť: Čo je na konaní Ružomerskej synody také zvláštne? Veď evanjelická synoda – teda zhromaždenie delegátov, ktoré môže prijímať cirkevné zákony, sa v dnešných časoch schádza každý rok. Nie tak to bolo v minulosti. Ružomerská synoda sa zišla po takmer sto rokoch od predchá-

dzajúcej ustanovujúcej Žilinskej synody. Ani ona pritom nerokovala v pokojnej dobe, ale v čase dramatických udalostí Rákociho povstania, v období, keď v Európe zúrili viaceré vojny a vládla veľká náboženská neznášanlivosť. O dva roky po konaní ružomerskej synody bol kostol tunajšieho evanjelického cirkevného zboru vojenskou mocou odobratý a zbor prestal ako samostatný existovať na dlhý čas – do r. 1873. A predsa, doba konania synody bola pre slovenských evanjelikov uvoľnenejšia, ako čas krutých prešporských súdov a prešovských jatiek v závere 17. storočia. Keď to pomery v prvom deštročí 18. storočia čo len trochu umožnili, naši predkovia sa zišli, aby duchovní i neordinovaní rokovali o obnovení organizácie ev. cirkvi, o tom, ako napomôcť jej napredovanie. *Neprepásli príležitosť. – Vykupovali čas.* O dva roky – po odňatí kostola, by sa už neboli zišli.

Podobne niekdajší ružomerský farár Vladimír Pavel Čobrda, ktorý prišiel do nášho zboru krátko po 1. svetovej vojne, teda v časoch nie bohatých, neprepásol príležitosť. V priebehu dekády jeho pôsobenia boli v Ružomberku postupne postavené nová fara, škola i kostol. Ten bol vybudovaný za jeden jediný rok, čo samo osebe je výpovedou o úsilí neprepásť príležitosť. Každá zo spomínaných stavieb je svedectvom o Božej milosti, o tom, že Pán Boh koná. Tiež svedectvom o vernosti tých, ktorí sa osvedčili a pracovali nie pre seba, ale pre Pánovu cirkev. Iste, Boh dal dobré myšlienky, spolupracovníkov, ochotných darcov i ruky. No treba vidieť aj to, že oní ľudia *neprepásli príležitosť*. Neprepásť príležitosť, vykupovať – s Božou pomocou múdro využiť Pánom darovaný čas i možnosti, tým nás ružomerská synoda i život Vladimíra Pavla Čobrdu živo oslovujú. Nabádajú tiež *kajúcne premýšľať nad premrháňmi príležitosťami v našom osobnom živote i v cirkvi*. Veď koľko je toho, čo by dnes malo byť šancou ev. cirkvi pre budúcnosť, a nezriedka zostáva len konzervovaním minulých zvykov či premárnenými možnosťami. *Učme sa vnímať náš čas ako dobu Bohom darovaných možností*. Veď azda si to ani neuvedomujeme, ale súčasnosť je čo do vonkajšej slobody vari najprihodnejším obdobím, aké zažíva evanjelická cirkev na Slovensku od svojho vzniku. Prijímajme túto dobu ako vzácnu – Hospodinom darovanú príležitosť pracovať pre rast Božieho kráľovstva. Pretože *čas je zadarmo, ale späť ho nezískame ani za všetky peniaze sveta*.

2. Ďalším oslovujúcim odkazom z udalostí ružomerskej synody i života Vladimíra Pavla Čobrdu pre nás je *poriadok*. Ružomerská synoda sa zaoberala poriadkom v cirkvi, usporiadaním jej pomerov vo viacerých oblastiach. Ako píše, už zvečnený historik Daniel Veselý „úlohou synody bolo obnoviť cirkevný život, oslaviť a prebudiť k životu ochabnutých a zmalátnených, unavených a stratených... obnoviť upadnutú službu Božiu, právny poriadok a všetko, čo bolo zanedbané“. To korešponduje aj s učením Písma Svätého, ktoré nás nabáda: „Všetko nech sa deje slušne a v poriadku!“

Aj Vladimír Pavel Čobrda sa svojou kazateľskou, publikačnou i organizačnou činnosťou usiloval o usporiadanie pomerov v ev. cirkvi. V reči, ktorú povedal pri svojej inštalácii za biskupa VD tu, v Ružomberku, prízvukoval: „Nie mŕtva viera, ktorej dostačí volať: Pane! Pane!; nie povrchná zbožnosť, ktorá sa uspokojí s prázdnyimi ceremóniami..., ale viera, ktorá je mocou..., toto žiada od nás Pán: vernú reč, čisté a zdravé učenie, verné vyznávanie, bezúhonný život, bohumilé obcovanie pred ľuďmi i pred Bohom. Neohliadať sa na ľudí, nekulhať na všetky strany..., nerobiť kompromisy s neverou... Vieme si predstaviť, čo by sme takto znamenali... pre svet, ako by ožila cirkev a evanjelium Kristovo – ako dobrý kvas – nakvasilo by celú spoločnosť ľudskú, o čo krajšie, radostnejšie by bolo na zemi, o čo lepší, ale i spokojnejší, šťast-

nejší by boli ľudia, lebo do srdca ľudských vrátilo by sa kus toho strateného raja, kráľovstvo lásky, pravdy, spravodlivosti a pokoja!"

Áno, túžba po usporiadaní pomerov tak, aby sa všetko dialo slušne a v poriadku, je to ďalšie, čo nás oslovuje z Čobrďovho života i z Ružomerskej synody, ktorú si pripomíname. Odkaz na Boží poriadok je ako svetlo silného reflektora, bodového svetla, ktoré svieta na život nás súčasných evanjelikov a ukazuje nám, koľko neusporiadanosti je v našom vlastnom živí, v súčasných evanjelických rodinách, v medziľudských vzťahoch. Ak nám história nemá zostať iba falošne posvätnou, ale má sa stať inšpiratívnou, prosíme: Pane Ježiši – Pane cirkvi, ukazuj nám, čo všetko nie je pri nás a ani v našich zboroch v súlade s Božím poriadkom a daj nám silu svojho Ducha k náprave.

3. Tým tretím odkazom histórie, na ktorú spomíname, je *úsilie o jednotu, svornosť*. Synoda je pôvodom grécke slovo a znamená ísť spolu – kráčať spolu jednou cestou. I v dobe Ružomerskej synody boli v ev. cirkvi viaceré prúdy. Na synode samej došlo k stretu zástancov ortodoxie s prívržencami pietizmu. *Ortodoxia* sa snažila o jednoznačné vyjadrenie kresťanského učenia – aby bolo ľuďom jasné, čo člen cirkvi má veriť a čomu veriť nesmie. Nezriedka však dochádzalo k tomu, že zbožnosť sa stala skôr súhlasom s článkami viery ako vyznaním srdca a života. Práve skutočnosť, že kresťanstvo nespochiava vo vedomostiach – vo vedení, ale v zbožnom živote, zdôrazňoval *pietizmus*. Jeho úskalím bolo, že znižovaním významu reformačných vierovyznaní ohrozoval právne postavenie evanjelikov vo vtedajšom Uhorsku a zaznievali výčitky, že evanjelici sa nepridávajú tých svojich vierovyznaní, na základe ktorých dosiahli uznanie a slobodu. Preto na Ružomerskej synode biskup Daniel Krman trval na vernosti Symbolickým knihám a brojil proti pietistom. Správne rozpoznal, že vnútorne rozdelená cirkev neobstojí. A to je nemenej aktuálne pre dnešok.

Určite aj dnes potrebujeme vedieť, komu a čomu veríme, vedieť, čieho sme ducha. Avšak viera bez vrúcnosti, mŕtva ortodoxia, je extrém. Ak by čistému evanjelickému učeniu – ortodoxii – chýbala prax, taká viera by sa podobala skameneline a sotva by ju bolo ešte možné označiť za evanjelickú – za vieru podľa Kristovho evanjelia. Ak by čo akej vrúcnej, horlivej viere chýbal základ, bolo by to skôr pestovanie vlastného náboženstva ako kresťanská viera. Cestu, ktorou máme kráčať, nám ukázal Pán Ježiš Kristus. *V Ňom došlo k spojeniu pravdy a života, správneho učenia i správnej životnej praxe.* On, Ježiš Kristus, je cestou, pravdou i životom (J 14, 6). Pravá cesta vedúca k svornosti je spojenie čistého učenia so srdečnou zbožnosťou, vrelou oddanosťou Pánu Bohu. *Len keď sa budeme orientovať podľa Krista, nezostane úsilie o zachovanie jednoty ducha vo zväzku pokoja márne.*

Už sme spomínali, že ľudia sa delia na tri skupiny: na tých, ktorí spôsobujú udalosti, na tých, ktorí udalosti pozorujú, a na tých, ktorí nikdy nepochopili, čo sa deje. Pán Ježiš nás volá, aby sme nezostali tými, ktorí sa udalostiam iba nechápavo či ľahostajne prizerajú. Aj cez históriu a s ňou späté osobnosti, ktoré si pripomíname, nás volá, aby sme ako Jeho cirkev kráčali spoločnou cestou. Pritom je nesmierne povzbudzujúce vedieť, čo hovoril už Martin Luther, že ľudia, na ktorých dnes s vďakou i hrdosťou myslíme, nemali iné Božie slovo, iné evanjelium ako my a čím bol Ježiš Kristus im, tým môže byť i nám. Buďme za to Hospodinovi vďační! Amen.

Pri odhalení pamätnej tabule biskupa Vladimíra Pavla Čobrdu

Vážené kresťanské zhromaždenie,
ctihodní hostia, drahi domáci viery
v Ružomberku!

Zamilovali sme si v týchto dňoch pohostinný evanjelický Ružomberok. Zamilovali sme si vás s vďakou v srdci za to, ako ste mimoriadne pozorne prijali, pripravili a napomohli uskutočniť X. Duchovné hodnoty pre dnešok. Toto podujatie, ktoré putuje Slovenskom už desať rokov a zanechalo v mnohých zboroch plamienky rozduchané zo zaviatych pahrieb, zavítalo v tomto jubilejnom roku do Ružomberka, a to na počesť dvoch vzácných výročí evanjelického Slovenska.

Ružomerská synoda, ktorá sa v nám milom Ružomberku uskutočnila pred tristo rokmi, v apríli pamätného roku 1707-ho, rezonuje v našich srdciach ako jedinečné posolstvo vernosti kresťanskej viere vyznávanej na biblických, reformáciou potvrdených základoch. Boli sme šťastní, keď sme mohli opäť sami sebe pripomenúť výnimočného biskupa, dôstojného Daniela Krmana, ktorý slovenských evanjelikov v Ružomberku vyzval k novej odvahe a statočnosti žiť naplno kresťanský život v duchu a pravde a budovať ho opäť ako prejav reformačnej radosti nad čistou vierou. A v tomto duchu ho aj mnohostranne rozvíjať. Veľké plány, ktorými sa nadchol synodný Ružomberok, nadchli i vtedajšie Slovensko a nadchýňajú nás dodnes. Žíme plnšie a odvážnejšie! Vo viere a láske žíme a našim obrodovým kresťanstvom budujeme Božie kráľovstvo v tomto kraji i v našej krajine! Táto Krmanova výzva zaznela pred dávnymi storočiami a zaznieva opäť z Ružomberka do radov – tak ako v 18. aj v 20. storočí mučenej a prenasledovanej – cirkvi, ktorá opäť túži, aby sa mohla radovať z nádejných mladníkov. I Krmanom snívaná univerzita, dokumentačné inštitúty evanjelictva, archív a knižnica, tlačiarne a knižkupectvá zostali dodnes

v istom zmysle výzvou dobrej nádeje. A hoci nežičlivá vlna nielen náboženskú slobodu, ale aj Krmanove ružomerské sny na mnohé desaťročia pochovala, je tu opäť výzva, a je to hlas opäť vlastne staronový: verme, žíme a pracujeme na hraniciach našich možností – ako Krman, intenzívne, slobodne a naplno, kladme si tie najvyššie možné ciele a modlime sa za ne vytrvalo! Dúfajme v Hospodina, očakávajme na Jeho milosť!

A v tomto duchu radujeme sa i z jubilea Vladimíra Pavla Čobrdu. Veď môžeme verejne a slobodne spomínať na muža, ktorý vypoľoval s ružomerským zborom faru, vedľa ktorej stojíme a na ktorej odhalíme na jeho počesť pamätnú tabuľu, postavil ružomerský chrám Boží, v ktorom sme tak radostne po tri dni počas X. Duchovných hodnôt pre dnešok spievali, postavil i školu, o ktorej tak nezabudnuteľne rozmýšľal – a my takrečeno s ním – na včerajšej žeravej diskusii o stave súčasného slovenského evanjelického školstva. Čobrdka mal krmanovskú odvalu a prežil popri žičlivých desaťročiach i ťažké rovnako ako Krman časy väzenské.

Krman i Čobrdka boli biskupmi, ktorí slovenské evanjelictvo viedli neohrozene. Biskup Vladimír Pavel Čobrdka, keď mal zložiť sľub vernosti do rúk komunistu, podpredsedu vlády Viliama Širokého, vyslovil jasné a nekompromisné slová: v tejto krajine vládne náboženský útlak! A dožil sa prudkej, tvrdej a surovej odpovede, prišli intrigy, prenasledovanie a komunistické väzenie. Autoritu, ktorú mal, bolo treba pokoriť, zničiť, vymazať z historického vedomia evanjelickej cirkvi i našej slovenskej vlasti.

No Boh sa pyšným protiví, mení čas i časy: práve dnes je podpredseda vlády Slovenskej republiky prítomný na duchovnom podujatí, ktoré sa koná na Čobrduv počesť, a to v čase obnovej náboženskej

slobody! Aj to je jeden z obrazov, ktorými nás vyučuje a vo viere posilňuje sám Hospodin.

A práve v tomto duchu spomíname na dôstojného biskupa Vladimíra Pavla Čobrdu vďačne i v mojom materskom zbere v Martine. V tomto roku sa tak stalo príznačne: pri storočniciach narodenia martinských evanjelických farárov – martýrov, Jozefa Bučka a Ľudovíta Vajdičku, sme sa pristavili aj pri pamiatke Vladimíra Pavla Čobrdu. Pripomenuli sme si, ako tento neohrozený biskup v roku 1940, v čase vojny i politickým autoritatívizmom ohrozenej Slovenskej republiky, keď inštaloval do úradu martinského evanjelického kazateľa Jozefa Bučka, všetkým evanjelikom na Slovensku dôrazne pripomenul: *Ak keď, tak v dnešných časoch je naliehavo potrebné* – niesla sa výstraha arcipastiera Dr. Čobrdu spred oltára smerom k tisícom rozochveným srdciam veriacich – *je prepotrebné, aby sme všetci spolu držali, aby sme na všetko, čo nás oddeľovalo a rozdeľovalo, zabudli, vzájomne si odpustili a stáli tu jednotní, zjednotení a pevní ako múry hradné. Lebo časové jsou zlí...*

Dr. Ján Vanovič, generálny dozorca, ktorý v Martine pozdravil a privítal generálneho biskupa, ako to napísali Národné noviny, v preplnenom, adventným svetlom osvetlenom chráme, kde ubezpečil vysokého a zodpovedného cirkevného hodnostára, že veriaci ľud vie, koho má za svojho arcipastiera a stojí za ním v zlých časoch, ktoré sa pripravovali na jeho odvolanie z hodnosti evanjelického biskupa. V mene martinských evanjelikov i celej cirkvi v októbri 1940 dôrazne vyhlásil: *My boli sme presvedčení, že vás vaši protivníci nezlomia, no my vás prosíme, aby ste sa ani znechutiť nedali. My stojíme za vami, my sme s vami.*

A martinský zbor sľub Dr. Jána Vanoviča dodržal nielen počas vojnovnej Slovenskej republiky, keď dokázal byť verným kresťanským ideálom, a to najmä väzneniami a martýriom Jozefa Bučka v nacistickom koncentračnom tábore, ale dokázal to aj v iných ťažkých časoch. Keď sme spomínali na Bučkovho nástupcu, váženého Ľudovíta Vajdičku, v aule martinskej Biblickej školy, bolo na prestole vystavené spolu s hallskou – Petermannovou, Vajdičkom milovanou Bibliou

svätou aj tablo k sedemdesiatinám Vladimíra Pavla Čobrdu, na ktorom sú portréty slovenských evanjelických duchovných spoločne s portrétom váženého, v pravom slova zmysle dôstojného slovenského evanjelického generálneho biskupa. Je na ňom i portrét Ľudovíta Vajdičku, ktorý chápeme – a tak sa poníma v dejinách slovenského evanjelictva Čobrdovo tablo ako celok – ako symbol vernosti a oddanosti evanjelického kňazstva svojmu biskupovi.

A dôsledky takto – slušne a dôstojne – prejavenej vernosti? – Ako za nacizmu, tak i za komunizmu: prenasledovanie, intrigy, väzenie. Týka sa to biskupa Čobrdu i Ľudovíta Vajdičku. Odmietol komunistickú ponuku na prežijomú kariéru, dal prednosť výskumu Petermannovej hallskej Biblie a napokon si s obvinenými „reakčnými duchovnými“ sadol spolu s Vladimírom Pavlom Čobrdom na lavicu obžalovaných. Bol odsúdený a vo väzení jeho život visel na vlásku.

Aj my, martinskí evanjelici, sme práve v tomto jubilejnom roku – tak ako vy v Ružomberku biskupovi Čobrdovi – vzdali česť Ľudovítovi Vajdičkovi a odhalili pamätnú tabuľu svojmu duchovnému pastierovi. Tie tabule spája a bude spájať viera, láska a nádej, ukotvené v srdciach slovenských evanjelikov. Prosme a modlime sa, aby z našich srdiec nevyprchali, aby vzišli a vyrástli v našej cirkvi mládniky. Modlime sa a pracujme. Buďme verní Čobrdovým myšlienkam, nasledujme jeho vieru, jeho lásku, jeho pevnú nádej. Usilujme sa prosíť o čisté srdcia, pamätajme na Čobrdove biskupské slová: *Prvý v práci a v ustávaní, vo vernom učení a vyznávaní; prvý, keď treba tvoriť, brániť práva a záujmy jednotlivých zborov i celej cirkvi, alebo odražať útoky protivníkov; prvý, keď zloba sveta hrozí nenávisťou, i keď treba niesť zodpovednosť; prvý, keď treba predchádzať dobrým príkladom a svietať svetlom; prvý v svedomitom konaní i najťažších a najneprijemnejších povinnosti, to znamená – prvý medzi rovnými, a toto je jediným bohatstvom, radosťou, chlúbou a slávou evanjelického biskupa.*

MILOŠ KOVAČKA
Ružomberok
nedeľa 22. apríla 2007

Martin 13. máj 2007

Naši konfirmandi 2007

BRTIŠOVÁ Petra

CINKOVÁ Michaela

ČARVAGOVÁ Katarína

ČIČERINOVÁ Katarína

ČIČERINOVÁ Marika

FINDOVÁ Veronika

HELEWOVÁ Alžbeta

JANÍKOVÁ Erika

KOVAČKOVÁ Nikola

LUČANSKÝ Patrik

MATÚŠ Marek

MATÚŠKOVÁ Nikola

MATÚŠOVÁ Mária

MRVEČKOVÁ Natália

OLAJCOVÁ Zuzana

OLOSOVÁ Klaudia

PEŠKA Martin

POKORNÁ Lenka

POLÁKOVÁ Natália

RUMANOVÁ Petra

SLOBODOVÁ Adriana

TUPÁ Barbora

WOROBEL Richard

ZELIENKOVÁ Anna

Zo srdca vám, drahí konfirmandi, blahoželáme
a vítame vás v našej duchovnej rodine!

NAPLNENIE DUCHOM SVÄTÝM

*V posledný veľký deň slávností stál Ježiš a volal:
Ak niekto žízni, nech príde ku mne a napije sa. Ako Písmo hovorí:
Rieky živej vody potečú z vnútra toho, kto verí vo mňa.
A to povedal o Duchu, ktorého mali prijať tí, čo uverili v Neho;
Duch (Svätý) totiž ešte nebol (daný),
pretože Ježiš nebol ešte oslávený.*

J 7, 37–39

Sestry a bratia, máločo potrebujeme pre nás a našu cirkev tak ako život, ktorý dáva Svätý Duch. Potrebujeme Jeho konanie pre naše vyprahnuté srdce, pre naše vyprahnuté vnútro. Chcel by som to, čo znamená naplnenie Duchom Svätým, vyjadriť v troch obrazoch.

Ten prvý sa týka tohtoročného počasia. Po výnimočne suchom apríli, prišiel konečne trvalejší májový dážď. Vyprahnutá príroda viditeľne ožila, všetkým sa nám uľavilo. Akoby aj všade v Božom stvorení bolo cítiť hlboké vydýchnutie. Takto podobne koná Boží Duch, prichádza ako májový dážď. Zvlažuje našu vyprahnutosť, naše vnútro vyprahnuté páľčivými nenaplnenými žiadosťami, naše cirkevné zbory vyprahnuté formalizmom a často prázdnu a pokryteckou zbožnosťou, našu cirkev smädnú po živom Slove, po ozajstnom duchovnom naplnení, našu spoločnosť vysušenú ekologickým zázrakom, prahnúcu po ozajstných, priamych, otvorených, čestných charakteroch. Do tejto vyprahnutosti prichádza Duch Svätý ako májový dážď, prináša nový život, úľavu a veľké vydýchnutie. Je tu šanca, je tu sila, je tu nové nadšenie pre Božie veci. A pred touto rosou zhora ustupujú aj najpáľčivejšie pekelné plamene, ktoré v prenesenom zmysle slova spôsobujú také globálne otepľovanie ako nikdy predtým.

Ten druhý obraz sa týka malebného prostredia, ktoré sa nachádza tu neďaleko za martinskou akropolou – Štefánikovým ústavom. Je nazývané, a nielen romantickými Martinčanmi, „údolím lásky“. Je to naozaj také milé, komorné prostredie, odkiaľ sú krásne pohľady na okolité hory, polia či naše

mesto. Týmto údolím preteká malý potok, ktorý, pokiaľ je dostatok vlhky, je takou zurčiacou bystrinkou. V čase sucha sa však voda úplne stráca, a tak je zároveň akýmsi indikátorom dostatku vlhky. Pripomína mi to náš duchovný život a život cirkvi vôbec. Ten môže byť navonok naozaj majestátny ako tie nebeské hory, môže byť rozľahlý ako tie šire polia, môže byť intenzívny ako život v meste. Môžeme hovoriť tými najkrajšími slovami o láske k Pánu Bohu, ak tam nie je životodarná vlaha Božieho Ducha, tak je to všetko bezduché a prázdne. Boží Duch prichádza ako živá voda a kde je voda, tam môže byť aj to ostatné.

Tretí obraz nám tiež hovorí o rieke; táto rieka vyviera spod chrámového vchodu. Hospodin vyzýva proroka Ezechiela, aby vstúpil do tejto vody. Prešiel tisíc lakťov touto vodou a bola mu po členky. Prešiel ďalších tisíc lakťov smerom na východ a brodil sa po kolená, prešiel ďalší rovnaký úsek a bol ponorený do vody po pás. Následne mu neostalo nič iné, len plávať. Táto voda znova hovorí o pôsobení Svätého Ducha. Možno sa v našej neradostnej duchovnej situácii akoby len tak čľapkáme v tom, čo znamená život Božieho Ducha, možno sa v Jeho prúde brodíme po kolená a možno sme hrdí, že zápasíme s týmto prúdom ponorení až po pás. Ale Boží Duch tu nie je na to, aby sme ho prekonávali ako odpor, aby sme s ním zápasili a merali si s ním vlastné sily. Ale Boží Duch je tu na to, aby sme sa do Neho ponorili ako do prúdu živej rieky, aby sme sa s ním nechali unášať, aby sme ním boli naplnení, aby on bol na nás vyliaty. Potom Ho nebudeme cítiť ako námahu, ako nevyhnutnosť, s ktorou sa musíme zapodievať, nebudeme Ho cítiť ako príťaž do nášho života, nebudeme naše kresťanstvo vnímať ako vynútenú povinnosť, ale budeme ho cítiť ako novú silu, nový život, ako nadšenie pre nasledovanie Pána Ježiša Krista, ako nové oduševnenie pre radostnú službu Jemu. Tak sa naša neutešená prítomnosť zmení na nové nadšenie pre Božie kráľovstvo, pre zvesť evanjelia, pre službu Pánovi Ježišovi Kristovi. A on chce len jedno: Budte otvorení Jeho konaniu, nemusíte sa v ňom plahočiť po členky, boriť po kolená alebo po pás. Vložte sa do toho životodarného prúdu, nech vás On unáša. Potom zažijete tú radosť, život, novú silu, ktorú dáva Boží Duch. Potom sa stane to, čo hovorí Pán Ježiš Kristus v Jánovi 4. kapitole: „Prúdy živej vody potečú z vnútra toho, kto verí vo mňa.“ Všimnite si, Pán Ježiš tu nehovorí, že kresťania majú chodiť ako bledé mátohy s hlavou v oblakoch, alebo ako blikotavé svetielko za súmraku, alebo ako trblietavá ranná rosa, ktorá o chvíľku pomíne. Ale sú tu preto, aby z nich pramenili prúdy živej vody, ktoré prináša Svätý Duch. A táto rieka, do ktorej vstúpil prorok Ezechiel, spôsobila, že na jej brehoch rástli nádherné košaté stromy obsypané listím a ovocím, ktoré malo uzdravujúcu a liečivú silu. Kde prišli tieto vody, slané vody sa menili na sladké, teda to, čo je plné žiaľu, sa premenilo na novú radosť. Pán Ježiš hovorí, ja som to, je to môj Duch.

Je zaujímavé, v akých okolnostiach povedal tieto slová. Bolo to na slávnosti stánkov. V posledný najslávnostnejší deň veľká okázalá procesia na čele s veľkňazom prichádzala k jazeru Siloe. Bolo to jazero napájané vodou pomocou technického zázraku tej doby – polkilometrovým kanálom, ručne tesaným do skaly, ktorý sa začínal pri prameňoch Gíchonou. To je rieka, ktorá sa opisuje ako jedna zo štyroch, ktorá vyteká z raja, teda tá, ktorá má kvalitu raja. Načreli zlatou nádobou z tohto jazera a túto vodu vyliali potom k oltáru ako symbol života. Pán Ježiš hovorí: Nie vaše procesie, vaše sviatky, nie vaše rituály a tradície, ale Boží Duch. Ja som to, ktorý ho prináša, nevíete, odkiaľ vane a kam ide, ale čujete Jeho hlas. A kto žije Božím Duchom, má život, má novú silu. Preto aj Peter pri vyliatí Božieho Ducha na Letnice cituje slová proroka Joela: „V tie dni vylejem svojho Ducha na všetkých ľudí. Na mladých aj starých, na ženy i mužov, na starcov i deti“. Toto sa týka úplne každého.

Môžeme sa sestry a bratia teda pýtať: Čo nás strháva a čo nás unáša, naplňuje natoľko, že sme ako v silnom prúde živej vody? Možno sú v tomto májovom období, o ktorom sa hovorí, že je lásky čas, srdcia prekypujúce romantickými citmi a nimi sú unášané, možno sú tu srdcia naplnené starosťami alebo hnevom, možno nás unáša stres, možno sme zožieraní vlastnými žiadosťami a túžbami, možno strachom alebo sklamaním, bezmocnosťou, možno nás zaplavujú depresie alebo choroby. Ale zoslanie Svätého Ducha nám hovorí: Nenechaj sa stráviť týmto pekelným ohňom, ponor sa do prúdu rieky živej vody. Keď budeš unášaný týmto prúdom, nebude ťa peklom nad tebou žiadna moc. Naopak, dostaneš novú silu, budeš sa vznášať ako orol na krídlach, budeš naplnený novým životom, budeš s nadšením nasledovať Pána Ježiša Krista. Tam, kde si, v rodine v práci, kde ťa Pán Ježiš poslal, budeš radostným svedectvom o živom, vzkriesenom Pánovi.

Áno, veľmi potrebujeme konanie Svätého Ducha medzi nami. Vidíme to aj dnes. Kým na Vianoce náš kostol praská vo švíkoch, na Veľkú noc sa ako tak naplní, na Svätodušné sviatky, ktoré sú rovnako oslavou živého Boha, je náš kostol možno taký plný ako v bežnú nedeľu. Preto vidíme, že naozaj potrebujeme, aby naša viera nebola formálna. Keď sa pýtame s ľudom, ktorý bol zhromaždený v Jeruzaleme, čo máme robiť, apoštol Peter hovorí: Čiňte pokánie! Jasný, nekompromisný pokyn. Máme túto príležitosť aj počas nasledujúcej Večere Pánovej.

Buďme otvorení Svätému Duchu, očakávajme ho na modlitbách, aby On mohol konať v nás. Prichádzajme k nemu v pokání, aby sme prijali nový život, ktorý On dáva. Amen.

KÁZŇOVÝ PRÍHOVOR PRI PRÍLEŽITOSTI UKONČENIA ŠKOLSKÉHO ROKA NA BIBLICKEJ ŠKOLE

26. mája 2007

Preto ak je niekto v Kristovi, je nové stvorenie. Staré veci sa pominuli, a hľa, nastali nové. A to všetko je z Boha, ktorý nás zmieril so sebou v Kristovi a zveril nám službu zmierenia, že totiž Boh bol v Kristovi, zmieril svet so sebou, nepočítal ľuďom ich priestupky a ustanovil medzi nami zvestovanie zmierenia.

2K 5, 17–19

Staré veci sa pominuli, a hľa, nastali nové! Nuž, veľa vecí sa v našom živote miňa, možno až priveľa. Niekedy sa nestíhame čudovať. Tie nové, čo prichádzajú, nás niekedy potešia, inokedy zaskočia. Pominul sa aj rok štúdia na Biblickej škole, ba pre niektorých z vás sa pominulo celé štúdium. Nuž neviem, či je to pre vás skôr radosná udalosť, alebo vás už teraz začnú chytať pocity nostalgie – isté je len to, že vás čakajú nové veci. Možno budú krásne a spôsobia vám potešenie, možno budú náročné a dajú vám zabrať. Jediná istota je v tom, že sa im nevyhnete!

Staré veci sa pominuli, a hľa, nastali nové! – to je aj téma našich Biblických textov. Prorok Jeremiáš hovorí o novom spôsobe vnímania Božej vôle: „Svoj zákon vložím do ich vnútra a vpíšem im ho do srdca... všetci Ma budú poznať..., lebo im odpustím ich viny a na ich hriech si už nespomeniem.“ Žalmista hovorí o novej situácii človeka, ktorý je takpovediac „zbláznený“ do Boha, keď Ho „hľadá celým srdcom“ a jeho „reč ukrýva vo

svojom srdci“, „kochá sa v Jeho ustanoveniach“, svojimi perami „vyratúva rozhodnutia Jeho úst“. O novej skúsenosti možno hovoriť aj v súvislosti s chlapcami okolo Ježiša v Markovom evanjeliu. Keď vstupujú do lode, poznajú ho ako učiteľa, proroka, divotvorcu, ktorý dokáže uzdraviť ľudí a vyhnať démonov. „Keď prestal víchor a nastalo veľké utíšenie,“ odrazu pred nimi stojí niekto, kto má moc nad silami prírody. Ktvie, ktorý moment bol pre nich momentom väčšej bázne: či ten, keď sa obávali, že už-už sa utopia, alebo ten, keď sa ocitajú tvárou v tvár bytosti, ktorú „aj vietor aj more poslúchajú“?!

No a nakoniec od Pavla znejú priamo tieto slová: *Staré veci sa pominuli, a hľa, nastali nové.* Aké: nové?! Trochu nové?! Vynovené?! Oprášené, mierne upravené?! Alebo radikálne nové?! Prekvapujúco nové?! S čím sa to spája, komu za to vďačím a čo to pre mňa vlastne znamená?! Toto sú otázky, ktoré sa celkom legitímne vynárajú vo vašich myšliach po tom, čo vás kazateľ v úvodných dvoch minú-

tach kázne spomenul onú vetu najmenej štyrikrát: *Staré veci sa pomínuli, a hľa, nastali nové!*

Nové veci spája apoštol Pavol s Kristom, s Ježišom Nazaretským. Používa na to na prvé počutie trochu kuriózne spojenie: „Ak je niekto v Kristovi, je nové stvorenie.“ Nové stvorenie je tak mimoriadne intímne naviazané na Ježiša Krista, že ho nijako nemožno obísť. Všimnite si, že text nehovorí, že „ak má niekto dosť znalostí z biblickej školy o Kristovi, je nové stvorenie...“; a nehovorí ani: „ak je niekomu Ježiš dosť sympatický...; ak sa niekto cíti dostatočne hlboko zbožný...; alebo: ak niekto správne teologicky uvažuje o Kristovi, je nové stvorenie.“ Nie! Kristus je zobrazený, ako keby bol dverami do novej skutočnosti. Nedá sa obísť, nedá sa opísať, nedá sa prekabátiť našou zbožnosťou, nedá sa nahradiť dômyselnou teológiou a nepomôže dokonca ani šľachtická, luteránska krv. Byť v Kristovi znamená byť novým stvorením. Ak je niekto v Kristovi, „staré veci sa pre neho pomínuli, a hľa, nastali nové!“

Vyvíja sa to asi tajupľnejšie, ako ste očakávali...

Takže už vieme, že koniec starých vecí a počiatok nových je prepojený na osobu Ježiša Krista. Pozrime sa teraz na samotný obsah onej zmeny. Aké boli oné staré veci a v čom sú nové veci „nové“!?

Kľúčovým je slovo „zmierenie“. Všimnite si, že v nasledovných dvoch veršoch sa opakuje štyrikrát: „A to všetko je z Boha, ktorý nás *zmieril* so sebou v Kristovi a zveril nám službu *zmierenia*, že totiž Boh bol v Kristovi, zmieril svet so sebou, nepočítal ľuďom

ich priestupky a ustanovil medzi nami zvestovanie *zmierenia*.“ Vidíte, aj Pavol sa opakuje, nielen ja. Ale teraz vážne: to, čo odlišuje nové stvorenie od toho starého, je zmierenie. „Boh v Kristovi zmieril svet so sebou“ – „Ak je niekto v Kristovi, je nové stvorenie“, čiže zmierené stvorenie – stvorenie, ktoré je zmierené s Bohom Stvoriteľom. A toto je, milí priatelia, veľkolepejšie, ako sa na prvé počutie zdá.

Hoci obeť zmierenia bola prinesená raz a navždy za celý svet, vo svojich rozhodnutiach a postojoch, ako aj na ľuďoch okolo nás vidíme, že sa životom občas ženieme ako tí, ktorí sú *nezmierení*. Bolesť, zmätok, nezmyselnosť, iracionálny hnev, a inokedy zasa pocity osamelosti, rezignácie a zúfalstva trefne definujú, čo znamená byť *nezmierený* – *nezmierený* s ľuďmi, *nezmierený* s okolnosťami môjho života, *nezmierený* sám so sebou. Byť *nezmierený*, znamená byť *odcudzený*, t. j. byť cudzincom v očiach druhých ľudí, byť cudzincom pred očami svojho svedomia.

Byť *nezmierený* znamená byť *vzbúrený*. Vzbura bola a zostáva hlbokou príčinou nešťastia človeka. Ide o vzburu celého ľudského rodu voči Stvoriteľovi. Veľké pokušenie z raja ostáva príliš aktuálne aj pre nás dnes: „Budete ako Boh!“ Ako to znie vo vašich ušiach? Má to punc pokušenia? Cítite nejaké vnútorné nutkanie? A čo tak veta: „Budete mať svoj osud vo svojich rukách; budete pánmi nad svojimi životmi; nik vás nebude obmedzovať pri hľadaní vášho sebanaplnenia!“ To už znie trochu lákavejšie. Ale je to len modernejšie vyjadrená verzia starej ilúzie. Mať svoj osud vo svojich

rukách znamená nevyhnutne kontrolovať osudy tých druhých. Ak si chcem život zariadiť úplne po svojom, druhí musia byť otrokmi mojich túžob. Vidíte... tu niekde sa začína odvíjať špirála zla, ktorá nachádza svoje vyjadrenia v bolestiach nášho sveta, v krivdách a vinách nášho života.

Túžba byť ako Boh neprestala zaznievať v ľudských srdciach. *Nezmierený, vzbúrený človek nechce dovoliť Bohu, aby bol Bohom.* Skutočným, jediným, zvrchovaným Bohom nad všetkým – aj nad celým jeho životom. A tak sa búri, nenávidí Boha, uteká pred jeho vôľou, pohŕda jeho zákonom. Nezmierený, vzbúrený človek je oné staré stvorenie. Nezmierený, vzbúrený človek je ubolený ranami tých druhých, zatrpknutý sklamaniami, zohnutý pod bremenom viny, alebo intoxikovaný pýchou a samospravodlivosťou. Máta ho minulosť, desí sa budúcnosti, nenávidí prítomnosť. Nezmierený, vzbúrený človek je tou „starou vecou“, ktorá sa môže pomínúť, aby prišlo niečo nové.

Vráťme sa naspäť k Jeremiášovým slovám: „Prichádzajú dni, keď uzavriem novú zmluvu so svojim ľudom... Svoj zákon vložím do ich vnútra a vpišem im ho do srdca; ja budem ich Bohom a oni budú mojím ľudom... všetci ma budú poznať, lebo im odpustím ich viny a na ich hriech/vzburu si už viac nespomeniem.“ Boh nechce strachom motivovaných otrokov, ale vďačných synov a dcéry. Chce deti – slobodné vo svojej poslušnosti. Chce nové stvorenia. Chce nové stvorenia s novým srdcom. Chce nové stvorenia, pre ktoré platí:

„Staré veci sa pominuli, a hľa, nastali nové!“

Ale ako!? Ako prejdete z toho starého do toho nového?! Ako prejdete na druhú stranu jazera, keď je loď vášho života zmietaná búrkou. Ako sa zmierite s pohŕdačom? Ako presvedčíte vzbúrenca, aby zložil zbrane? Koľko moci musí Boh vynaložiť na túto premenu?

Žiadnu... a predsa, všetku. Žiadnu, lebo nijaký donucovací prostriedok nie je schopný vytvoriť pravý vzťah lásky a vzájomného odovzdania sa. Toto vedia manželské páry. Toto vedia otcovia a matky. Ak vami partner pohŕda, ak vás dieťa nemá rado, nepomôže nijaký druh násillia. K láske, k dôvere, k úctivému rešpektu nemôžete nútiť. Ale láskou, rešpektom, obetavým záujmom si môžete toho druhého získať. Takže koľko moci musí Boh vynaložiť na túto premenu? Žiadnu. A predsa – všetku. Všetku moc svojej lásky. Toto nie je sentimentálny úlet. Toto je dejinný príbeh. Bol to Boží záujem o nezmiereného, vzbúreného, pyšného človeka, ktorý priviedol Ježiša na kríž. Vzbúrenec nedokáže opustiť staré veci – starý spôsob myslenia. Vzbúrenec sa nechce, ani nedokáže zmieriť. Všimnite si slová 18. verša: „A to všetko je z Boha, ktorý nás zmieril so sebou v Kristovi a zveril nám službu zmierenia.“

Boh – všemohúci Stvoriteľ – nám vyšiel v ústrety v Kristovi. V Kristovi nás, vzbúrencov, zmieril so sebou. V Kristovi nás urobil novými stvoreniami. Spojil nás s Kristom, a tým sa *pominuli staré veci, a hľa, nastali nové.* Nie kozmetické úpravy, nie trochu morálnejší život, žiadne poetické náboženské

blúznenie. Len strohá realita – vzbúre-
nec kapituluje pred svojim Bohom,
zloží zbrane do Kristových prebodnu-
tých rúk, umiera sebe, aby znovu ožil
ako Boží priateľ a Božie dieťa. Už ne-
musí nič nikomu dokazovať – ani sebe,
ani druhým, ani Bohu. Toto je záprak
nového stvorenia. Byť v Kristovi zna-
mená mať túto novú identitu. Byť
v Kristovi znamená byť konečne zmie-
rený s Bohom. Byť v Kristovi znamená
poznať pokoj po dlhej, nezmyselnej voj-
ne o kormidlo ľudského života. Zna-
mená to, že nepatrím už viac sebe, ale
patrím tomu, ktorý za mňa zomrel
a vstal z mŕtvych. Byť v Kristovi zna-
mená mať konečne ten život, pre ktorý
ma Boh stvoril.

*A to všetko je z Boha, ktorý nás
zmieril so sebou v Kristovi a zveril nám
službu zmierenia, že totiž Boh bol
v Kristovi, zmieril svet so sebou, nepo-
čítal ľuďom ich priestupky a ustanovil
medzi nami zvestovanie zmierenia.
Preto ak je niekto v Kristovi, je nové
stvorenie. Staré veci sa pominuli, a hľa,
nastali nové.*

Namiesto „amen“ mám pre vás ešte
dve veci. Krátke... Tou prvou je po-
vzbudenie: Keď odídete späť do svojich
domovov a zborov, asi vám napadne
otázka: kde je to nové stvorenie? Nie je
to len nejaký prelud, psychologický
moment z Biblickej školy? To, čo bu-
dete vidieť okolo seba v cirkvi, ako aj
to, čo budete vidieť na sebe, vás bude
často demotivovať. Niektoré staré veci
sa vrátia a vy sa ocitnete v starých,
osvedčených koľajach. Alebo vás skla-
mú kresťania, bratia, sestry, o kto-
rých máte vysokú mienku. Kde je po-
tom to nové stvorenie? Kde je Kristom
prinesené zmierenie?!

Je tu, medzi nami. Je v nás, tak
blízko v nás, ako sme my blízko
v Kristovi, vo viere. Nikdy si nikým ne-
dajte nahovoriť, že to nie je pravda.
Pamätajte, Pavol píše tieto slová do
cirkevného zboru, ktorý mal ďaleko
od dokonalosti. Boli tam roztržky,
sváry, preduchovnení, pyšní bratia,
smilníci, pokrytci, pochybovači...
v podstate klasické zloženie dnešných
cirkevných zborov. A predsa, pravda
o zmierení platí. Pravda o novom stvo-
rení platí. Pravda o pominutelnosti
starých vecí platí. Toto je poklad
evanjelia, ktorý vám nemôže byť
odňatý. Myslite na to v zápasoch vie-
ry, ktoré vás čakajú. Boj bol vybojova-
ný, vaša identita bola prepojená
s Kristom, v ňom ste sa stali novými
stvoreniami, zmierení s Bohom, s ľuď-
mi aj so sebou. Staré veci sa pominu-
li – čakajú vás nové. Bola vám zvere-
ná služba zmierenia, ako keď hlinené
nádoby prijmu prenesmierny poklad.
Žite v Kristovi, ostaňte v Kristovi, buď-
te novými stvoreniami – pre dobro ľu-
dí a na slávu Božiu!

Boh je vždy blízko. V každej búrke.
V každej situácii. Ale najbližšie nám je
vo svojom Synovi, keď nás pozýva
k svojmu stolu a stretáva nás v chle-
be a víne svojej Večere. Vybojovať boj
so svojimi pochybnosťami môžete len
vtedy, keď ostanete v Kristovi. Stret-
núť sa s Ním vo Večeri Pánovej je az-
da tým najistejším, najosobnejším
stretnutím, aké je v tomto svete mož-
né. Hľa, Boh sa skláňa k nám. Dáva
nám spoločenstvo svojho tela a krvi.
Aby sme mohli ostať v Kristovi; aby
sme mohli žiť ako nové stvorenia.
Amen.

MICHAL VALČO

PRI STOROČNICI JOZEFA BUČKA

(3. 3. 2007 – 6. 5. 1945)

Slovo Jely Bučkovej na spomienkových službách Božích 6. mája 2007

Vážení prítomní,
milí priatelia,
dovoľte aby som vám
povedala pár slov.

11. decembra v roku 1942 sedel môj otec, martinický pán farár Jozef Bučko, vo svojej kancelárii aj so svojim kaplánom Jánom Chalúpkom. Možno si pripravoval nejakú kázeň, možno prednášku.

To presne neviem. A potom dostal správu. Najprv od radosti vybozkával pána kaplána a potom cestou do nemocnice vyobjímal každého cirkevníka, ktorého stretol, každému známemu sa pochválil, aký je šťastný, že sa mu narodila dcéra Jelka.

Prepáčte, že som začala takto osobne, ale toto je jedno z mála svedectiev, ktoré o svojom otcovi mám. Ja sa naňho nepamätám.

V detstve nám o ňom hovorili málo. Pre dospelých bola každá spomienka na neho príliš bolestná. Ale vďaka našej tete, profesorky Zorke Frkáňovej, ktorá si dala námahu a zhromaždila množstvo dokumentov o ňom, máme dnes predstavu o tom, čo ho zaujímalo, na čom mu záležalo, čo ho tešilo a tiež s čím sa nevedel zmieriť a na čo neustále upozorňoval vo svojich článkoch, ktoré písal do Národných novín i cirkevnej tlače. Veľmi zaujímavá je aj Výročná správa martinického evanjelického zboru z roku 1941: „Kresťanská cirkev nesmie vyrovnávať majetkové výkyvy, sociálne

rozdiely, náboženské rozpory, rasové problémy nijakým iným spôsobom okrem spôsobu slova Božieho... Ani habaním majetkov, ani trýznením ani vystahovaním sa životné otázky neriešia.“

Dovoľte mi, aby som ďalej citovala z kázni, ktoré si pripravoval, keď bol uväznený v bratislavskej väznici v čase od 21. 11.

1944 do 18. 2. 1945: „Hrozné sú zrúcaniny mravné. Spoločnosť sa zrútila. Stratil sa súcit a úcta k človeku. Láska v troskách leží. Boj všetkých proti všetkým, nenávisť rozleptala všetky zväzky spoločnosti, ba i rodiny. Lahké vyhlásenie života, radosť z utrpenia blížneho, sila nenávisťi, ktorá nepozná hraníc a nezastavuje sa ani pred najhroznejšími výjavmi krutosti, ba ani pred hrobom, udávanie, vraždenie z osobnej pomsty svedčí o zbereníach zásad ľudskej pozornosti!“

„A jedno je zaujímavé i samozrejme, že každý človek i národ, ktorý sa strojí k veľkým krivdám, najprv sa pokúsi Krista alebo pozmeniť, alebo z duše úplne vytrhnúť.“ A ďalej: „Je hrozná tragika, že človek čaká úľavu vždy zo zmeny vonkajších pomerov.“

„Preto prosím vás, z tej duše prosím, kladte najvyššiu váhu na to, aby vás každé pomery našli nepoškvrnených a bez úhony či už v otázkach života a smrti, majetku a krádeže, viery a neviery.“

V jeho písomnostiach sa veľmi čas-

to opakuje slovo mravnosť. Musím si položiť otázku, čo s myšlienkovým bohatstvom, ktoré mi tu môj otec zanechal.

Na jednej strane sa nikdy nedokážem zmieriť a vyrovnať so strašným ľudským ponížením, cez ktoré prešli ľudia v koncentračných táborech. Na druhej strane to, o čo sa usiloval on, je nekonečný proces. Každá generácia, každý jednotlivec si musí zvoliť a obhájiť svoj mravný postoj. Tak ako existujú ľudia obdarovaní schopnosťami výtvarnými alebo staviteľskými, ako vedia komponovať hudbu, tak sú medzi nami ľudia obdarovaní vierou. A k takýmto ľuďom, ľuďom obdarovaným vierou, dovoľím si tvrdiť, patril aj môj otec.

Na záver by som vám prečítala posledné témy, ktoré si poznačil vo väznici Krajského súdu v Bratislave pred transportom do koncentračného tábora Mauthausen pred 18. februárom 1945.

V Kristu sme mocní
Šťastie byť kresťanom
Sloboda
Láska nás robí synmi božimi
Počiatok múdrosti: poznať seba
Človek, chrám ducha
Boh neukladá viac, než unesieme
Moc a pád smrti
Víťazstvo života nad smrťou
Ochota zomrieť
Zahynie dobro? Nie.
Hrob láske neškodí
Prosba o čisté srdce
Kriste, navštív ma

Dovoľte, aby som sa v mene našej rodiny poďakovala všetkým, ktorí túto slávnosť pripravili, a všetkým vám, ktorí ste sem dnes prišli a svojou prítomnosťou urobili túto slávnosť krásnou. Ďakujem vám.

Slatina nad Bebravou 4. 3. 2007
Martin 6. 5. 2007

JELA BUČKOVÁ

Z MYŠLIENOK JOZEFA BUČKA

Cirkvi našli svoju úlohu v boji o hmotu, hoci Kristus vždy hlásal duchovnú obnovu, svojich údov vybičovávajú konfesiónálne až do šialenstva. Kristovo duchovné spojenie všetkých zapadá. Vnútorne bratstvo bolo obetované zhmotárčeným cieľom tohto sveta. Cirkev je organizáciou na ovládnutie života, náboženské prehlbenie, duchovná obroda stala sa vedľajšou.

Kráľovstvo Božie potrebuje horlivcov, ktorí sa obetujú až po hrdlo za jeho uskutočnenie. Každá veľká vec žiada obeť, a kresťania už nie sú schopní a azda ani ochotní ich prinášať. Niet opravdivosti, niet vzoprenia sa až do krvi, niet vzletu pre duchovné veci.

Mĺkvosť kresťanov šla až tak ďaleko, že nevedeli nepatrnému zlu odporovať, nevedeli nielen majetok, rodinu, vlasť, život obetovať na oltár víťazstva dobra, ale nepatrnej výhody sa vzdať pre Božie kráľovstvo. Stačilo nebezpečenstvo straty postupu alebo pochvaly a či peňažnej odmeny a celé kresťanstvo kresťana bolo nulové.

Turčiansky Svätý Martin sa významným spôsobom zapísal do slovenského historického vedomia rozličnými iniciatívami, proklamáciami, memorandami, ktoré mali pre rozvoj slovenského národného a duchovného života mimoriadny význam.

Niektoré z nich sú pomerne známe, napríklad dve z nich – Memorandum národa slovenského z roku 1861 a Martinská deklarácia z roku 1918,

ktoré pre slovenské dejiny napomohli vytvoriť doslova existenčné hodnoty, národné inštitúcie a školy, ako aj Česko-Slovenskú republiku.

K nim nepochybne patria i výzvy, proklamácie a memorandá neznáme či menej známe,

medzi nimi napríklad Memorialis z roku 1707,

ktorým Turčianska župa aj v mene ostatných slovenských stolíc na Onódskom sneme

žiadala Františka II. Rákociho, aby uzavrel mier s cisárskymi vojskami, ktorý by umožnil stabilizovať dosiahnuté náboženské slobody a obnoviť spustošenú krajinu.

Ako je známe, predkladatelia Memorialis-u, Melchior Rakovský a Krištof Okoličáni,

boli v Onóde potupne zavraždení, symboly Turčianskej stolice zhanobené a Turčianska župa – na večné veky – vyškrtnutá spomedzi uhorských stolíc.

Málo známe je i Slovenské memorandum z roku 1849,

ktorým Slováci žiadali od Uhorska nezávislé „slovenské kniežatstvo alebo vojvodstvo“,

slovenskú „korunnú“ krajinu, a tým aj formu slovenskej štátnosti.

Odovzdali ho v marci roku 1849 v Olomouci cisárovi Františkovi Jozefovi I.

Memorialis (1707) i Slovenské memorandum (1849) boli pripravované na poradách a zhromaždeniach

v martinskom Stoličnom dome (budova Turčianskej galérie) na dnešnom Námestí SNP.

Málo sa vie, že na tom istom námestí, s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou,

a to alebo v rímskokatolíckom chráme sv. Martina, ktorý bol vtedy evanjelickým,

alebo vo vtedajšej evanjelickej fare vedľa tohto kostola, ktorá už neexistuje, odznela 18. marca 1608 historická reč Eliáša Lániho,

ktorou vyzval vtedajšie evanjelictvo na založenie jednotnej evanjelickej cirkvi.

Vieroučným základom jednoty mali byť popri

Augsburskom vyznaní i Formula svornosti a Kniha svornosti.

Martinská Lániho reč predstavuje významný východiskový dokument Žilinskej synody, ktorá sa uskutočnila v marci v roku 1610.

ELIÁŠ LÁNI A VÍTAZSTVO LUTERSKÉHO SMERU V EVANJELICKEJ CIRKVI NA SLOVENSKU

Rok 2008 Evanjelickej a. v. cirkvi na Slovensku pripomenie dôležitý jubilejný signál: približi sa, a to na „dosah ruky“, 400. výročie Žilinskej synody, ktorá sa uskutočnila v dňoch 28. – 30. marca 1610 a považuje sa za rozhodujúci medzník v historickom vývoji slovenského evanjelictva. Veď práve počas žilinských synodných rokovaní boli vytvorené pevné základy a prijaté boli zákony integrovanej evanjelickej cirkvi vo vtedajšom Uhorsku, dovtedy pomerne samostatné senioráty boli postupne pripojené a zvolení boli prví evanjelickí superintendenti – biskupi: Eliáš Láni, Samuel Melik a Izák Abrahamides. Žilinská synoda vytvorila predpoklady i na postupné pripojenie – integrovanie tých stolíc či seniorátov do jednotnej evanjelickej cirkvi, ktoré na Žilinskej synode neboli prítomné – na Spišskopodhradskej synode, ktorá sa uskutočnila v roku 1614, sa do jednotnej cirkvi pripojili východoslovenské slobodné kráľovské mestá a dva senioráty, ktoré zvolili superintendentov Štefana Xylandra a Petra Zablera, a v nasledujúcom období – do Šintavského konzistória v roku 1622 – sa vytváranie evanjelickej cirkvi v Uhorsku zavŕšilo.

Rozličné pramene a publikácie, ktoré v slovenskej historickej literatúre a v cirkevných dejinách slovenského evanjelictva približujú proces zrodu, konanie, priebeh a dokumenty Žilinskej synody, vyzdvihujú historickú rolu jej dvoch významných predstaviteľov, Eliáša Lániho a Juraja Turzo. Zdôrazňujú ich výnimočný záost na prípravných prácach a poradných stretnutiach, ktoré umožnili vykonať zakladateľské dielo synody. Napríklad Daniel Veselý v nedávno vydaných Dejínach kresťanstva a reformácie na Slovensku (Tranoscius 2004) upozorňuje na dôležité prípravné stretnutie smerujúce k synode, ktoré sa uskutočnilo na rozličných miestach. Na stretnutí v Žiline, ktoré sa konalo 23. októbra 1608, okrem iných vyslovili požiadavku, aby bola „zriadená nová akadémia v kráľovstve pre ľudí nášho národa, aby kandidáti teológie mohli byť ordinovaní“. Prítomný bol i „nový bytčiansky farár Eliáš Láni“, ktorého si „bližšie k sebe“, do Bytče, pozval z Mošoviec, kde dovtedy Láni pôsobil ako farár a turčiansky senior, významný uhorský veľmož Juraj Turzo, budúci uhorský palatín a vynikajúci obranca evanjelikov. Eliáš Láni predsedal, a to už ako bytčiansky senior, porade konanej 6. mája 1609 v Považskej Bystrici, na ktorej sa okrem iného uskutočnili konzultácie o budúcich evanjelických superintendentoch. Na jeho návrh sa porada obrátila na evanjelické šľachtické stavy, lebo „oni vybojovali právo voľby superintendentov, nech urobia aj prvé kroky k ich voľbe“. Ako uvádza Daniel Veselý, dôležité práce na ďalšej príprave synody vykonali aj tri významné konventy – v Žiline 15. júla 1609, v Mošovciach a v Sučanoch 7. augusta 1609. Ako vidno, tieto prípravné stretnutia pred Žilinskou synodou sa konali najmä na Považí a v Turci.

V takomto duchu a s týmito údajmi charakterizujú integrčný proces, ktorý priviedol evanjelictvo vtedajšieho Uhorska na Žilinskú synodu, mnohé ďalšie, staršie i novšie pramene a publikácie. K týmto zdrojom však prináleží ešte jeden – pomerne málo známy, ale podľa Jána Kvačalu, ktorý naň upozornil slovenských evanjelikov v časopise Viera a veda v roku 1930, mezníkový, a preto neobyčajne dôležitý a v návratoch k histórii Žilinskej synody doslova kľúčový a nezastupiteľný. Vo vzťahu k Žilinskej synode potvrdzuje a doslova dokladá iniciálne a zakladateľské dielo Eliáša Lániho, ktorý 18. marca 1608 v Turčianskom Svätom Martine na kongregácii turčianskeho seniorátu (podľa turčianskych seniorátnych zákonov sa kongregačné zasadnutia konali v kostole a na fare) predniesol dôležitú reč – výzvu, proklamáciu, ktorá doslova „rozhýbala“ prvé kroky, ktoré napokon viedli k Žilinskej synode, a to tým, že sformulovala a predstavila vieroučnú platformu, na ktorej by sa mohlo zjednotiť – integrovať vtedajšie evanjelictvo v Uhorsku, ktoré v tom čase na základoch Augsburského vyznania gravitovalo k trom domácim – regionálne vymedzovaným vyznaniam: Pentapolitane (z roku 1849) – vyznaniu východoslovenských kráľovských miest, Heptapolitane (z roku 1859) – vyznaniu siedmich banských miest a Scepusiane (z roku 1869) – vyznaniu spišských miest a svoje štruktúry budovalo na základe seniorátnych zákonov (článkov). Známe sú napríklad Prešovské, Liptovské či Muránske články alebo pozoruhodné Trenčianske zákony s dôrazom na uplatňovanie materskej reči v bohoslužobnom živote. To všetko vyvolávalo istú rozkolísanosť – regionálnu rozmanitosť, a preto aj nežiaducu rôznorodosť vtedajšieho evanjelického života, ktorú bolo treba prekonať cirkevnou integráciou – jednotou nielen vonkajšou (organizačnou), ale i vnútornou (vieroučnou).

Presvedčenie o tom, že práve v roku 1608 nastal čas, ktorý doslova ponúkol historickú príležitosť pre zrod zjednotenej nezávislej a autonómnej evanjelickej cirkvi v Uhorsku, Eliáš Láni nadobudol po viedenskom mieri v roku 1606, ktorý zásluhou požiadaviek víťazného Štefana Bočkaia rozhodol o budúcich snemových zákonoch, ktoré mali zaručiť náboženskú slobodu – slobodné budovanie cirkvi pre uhorských protestantov. Tieto zákony (zákonné články) mal prijať uhorský snem v Bratislave práve v roku 1608. Preto Eliáš Láni s neobyčajnou energickosťou pristúpil, a to v istom predstihu, už pred ich prijatím, k prácam a dielam, ktoré evanjelictvo privedli na cestu k Žilinskej synode.

Co vlastne vieme o Lániho martinskej reči – historickej výzve – proklamácii?

Predovšetkým považujeme za veľmi dôležité to, že Jánovi Kvačalovi sa podarilo reč Eliáša Lániho, ktorá slovenským evanjelickým dejinám (už v Kvačalovom čase) „viac ako tristo rokov chýbala“, objaviť v latinskom originále v maďarskom periodiku Egházrtörtelem Adattár, kde ju publikoval maďarský cirkevný historik J. Zoványi podľa rukopisu uchovaného v Archíve reformovanej cirkvi v Blatnom Potoku. O Lániho historickom vystúpení Kvačala podal správu jednak na verejnej prednáške, ktorú predniesol na kňazskej konferencii v Kremnici 26. 8. 1930 a bezprostredne na to publikoval jej analýzu v tom istom roku v časopise Viera a veda v stati *Eliáš Láni a víťazstvo luterského smeru v evanjelickej cirkvi na Slovensku*. Kvačala v tejto stati hovorí o aktuálnej, doslova žeravú otázku evanjelickej integrácie, s akou bola nastolovaná v prvom decénií 17. storočia, a vyslovuje najmä tieto myšlienky: *K vrútornej jednote vtedy bola ale potrebná, bo chýbala, predovšetkým zásadná jednota: v hlavných otázkach viery. Práve posledné udalosti vo Wittenbergu ukázali, že pre vyskytnúvšie sa znátky je nevyhnutné zaujať v sporoch o učenie pevné stanovisko. Ako prípravu k nastávajúcím veľkým prácam treba – tak sa mi zdá – pochopiť predmet kongregácie turčianskej z 18. marca 1608. roku. K predmetu tomu Eliáš Láni povedal pre nasledujúce roky, myslím až podnes, teda historickú reč, ktorú je čas urobiť v našej cirkvi, a nielen v nej známu: ona nám vysvetľuje beh nasledujúcich vážnych dejov. Reč tá v domove svojom, tak sa zdá, zmizla – a neviem ako, ako nie, zabúdila do krajov reformátskych, a tam ju v XVIII. storočí opísali a uložili v archíve reformátskeho dištriktu potiského. Kto – kto nie, v archíve nevedia. Z neho ju uverejnil pred štvrtstolím J. Zoványi, ale zostala nepovšimnutá. Zapečatila ona naše oddelenie od držiacich sa u nás kryptokalviniztov, talmireformátov a talmiluteránov, preto mala a má cenu i pre kalvinov, ktorí ju zachránili.*

V stati, ktorá má dve rímskymi číslicami oddelené časti, Kvačala bližšie charakterizoval Lániho podiel na dobových vieroučných zápasoch. V prvej časti predstavil najmä problematiku rozdielnej akceptácie Formuly svornosti v evanjelickom prostredí na vtedajšom Slovensku, a v tomto kontexte osobitne Lániho podiel na polemikách späťých s otázkou obrazov v evanjelických kostoloch. Ako je pomerne známe, Láni polemizoval najmä s dielami kalvínskeho dvorného kazateľa Tököliovcov v Kežmarku Tomáša Tholnaiho – Fabricia. Boli to: *Modesta et Christianae disceptatio...* (Debrecin 1593), *Disceptatio de questione an imagines in templis...* (1594) a najmä spis *Exarmatio scuti Lariani...*, ktorý vydal v roku 1597. Podľa Lániho obrazy u evanjelikov nepredstavujú modly: evanjelici obrazy „nevzývajú“, ale sú pre nich výtvarnou čítankou biblických správ a príbehov. Polemiku o používaní obrazov, a to na základe Pisma svätého, cirkevných dejín, cirkevných otcov i filozofov, uzavrel Láni proti Fabriciovi spisom *Defensio libertatis Christianae in usu imaginum... adversus Exarmationem T. Fabricii...* (Obrana používania obrazov...). História nielen vo vieroučných, ale vo viacerých ďalších ohľadoch oceňuje Lániho apológiu výtvarných diel a pamiatok používaných v cirkvi, „pretože sa netýkala len obrazov, ale aj ostatných výtvarných diel s náboženskou tematikou, hoci to vždy explicitne neuvádzal“. Podľa Alexandra Frického (Pamiatky a múzea, 1998) to boli teda aj „oltáre, sochy, reliéfy, nástenné maľby a podobne. Lániho spisy na obranu pamiatok sa rozšírili nielen na východnom Slovensku, v Šariši, na Spiši, v Turčianskej a Trenčianskej stolici, kde Láni pôsobil, ale po celom Slovensku, kde pôsobili evanjelické spoločenstvá augsburského vyznania“.

V druhej časti state, ktorá je pre našu jubilejnú reflexiu nepochybne dôležitejšia, Kvačala analyzuje základnú „predsynodnú“ otázku martinskej Lániho reči: čo má byť vieroučným základom novovytvorenej – zjednotenej evanjelickej a. v. cirkvi vo vtedajšom Uhorsku? Na túto kľúčovú otázku Láni odpovedá: samotné Augsburgské vyznanie nestačí, ale platformou združenej cirkvi má byť spo-

lu s Augsburským vyznaním tak Formula svornosti, ako aj syntetická Kniha svornosti, a na tomto základe vlastne vytvorené Symbolické knihy. Tieto sú nazývané aj *Vierovyznávacími knihami* (*symbolum – vierovyznanie*). Obsahujú všeobecné (Apoštolské vyznanie, Nicejské vyznanie a Vyznanie Atanáziovo) a zvláštne vyznania evanjelickej cirkvi (Augsburské vyznanie, Obrana Augsburského vyznania, Lutherov Malý a Veľký katechizmus, Šmalkaldské články a Formula svornosti), spísané na základe . Vierovyznávacie knihy súborom všeobecných a zvláštnych vyznaní umožnili jasne formulovať nielen to, aké je vierovyznanie evanjelikov, ale zaujať i stanoviská k vieroučným princípom rímskokatolíckej cirkvi, ako aj cirkvi kalvínskej či ďalším kresťanským formáciám Lániho doby. O to, že sa stali základom vierouky evanjelickej a. v. cirkvi v Uhorsku, sa teda zaslúžil predovšetkým Eliáš Láni, ktorý – podľa Kvačalu – na Žilinskej synode v roku 1610 len „zopakoval, čo v Martine pred dvoma rokmi“ – rozumejme 18. 3. 1608 – „bol predniesol a našiel súhlasu.“ Ján Kvačala ho preto právom nazýva cirkevným otcom slovenských evanjelikov.

Možno to povedať aj inými slovami: čo Lániho Turčiansky Svätý Martin predvídavo začal. Lániho a Turzova Žilina akceptovala a završila: medzi slovenskými evanjelikmi, ktorí sa zaslúžili o zrod evanjelickej cirkvi v Uhorsku, zvíťazil lutherský smer, založený na Symbolických knihách. A to malo kľúčový význam nielen pre cirkevný a bohoslužobný život evanjelikov, ale mimoriadny dosah na zrod, život a vývoj moderného slovenského národa: Žilinská synoda v slovenských seniorátoch a v cirkvi ako takej všeobecne zrozumiteľnou bohoslužobnou rečou začala do mapy Uhorska zakresľovať budúce Slovensko. Aj keď sa počas stavovských povstaní (vojen sedmohradských kniežat proti uhorským kráľom – Habsburgovcom) začala medzi slovenskou šľachtou do značnej miery presadzovať v administratívnom jazyku Uhorska maďarčina, predsa evanjelický bohoslužobný život katechizmami, kancionálmi, modlitebníkmi – písanými a vydávanými pre vtedajších ľudí zrozumiteľnou biblickou, neraz silno slovakizovanou češtinou, ju nielen vyvažoval, ale napokon slovenčinou, zrodenu v bernolákovských a definitívne vzkriesenu v štúrovských zápasoch, v slovenskom národe jasne prevážil. Protestantizmus lutherským „tu stojím, inak nemôžem, tak mi Pán Boh pomáha!“ nepochybne inšpiroval mnohé javy osobnostného presvedčenia, vernosti, statočnosti a vytvoril mravné poslanstvá – nielen medzi evanjelickými martýrmi – galejníkmi, ktorých odsúdili prešporské sudy, nielen medzi popravenými väzňami, ktorí rukou kata zahynuli na prešovských jatkách, ale formoval i postoj Melchiora – Melichara Rakovského a Kristófa Okoličáňiho (prvý z nich bol katolík a druhý evanjelik), ktorí sa na Onódskom sneme statočne postavili zoči-voči absolutistickej moci Františka II. Rákociho a v zastúpení spustošenej krajiny a zbedačeného ľudu prezierať žiadali mier. Udalosti späté s Memorialis-om Turčianskej župy, ktorý v roku 1707 turčianski vyslanci predkladali Onódskemu snemu a v dôsledku toho bezprávne zahynuli, býva neraz právom prirovnávaný k prešovským jatkám.

To všetko nepochybne patrí k nášmu historickému vedomiu o starom Martine a jeho memorandách. Kvačala nás pred mnohými desaťročiami vyzval k tomu, aby sme v evanjelickej cirkvi urobili všetko preto, aby sa stala známejšou Lániho reč. On sám o nej podal výraznú správu nielen v časopise Viera a veda, ale i vo svojom posmrtnom diele Dejiny reformácie (1935). Literatúra o dejinách slovenských evanjelikov však Kvačalovu inštrukciu do značnej miery prehliadala a prehliada. Aj preto nám pripadá povinnosť lepšie poznať martinské proklamácie a memorandá, a v tejto súvislosti všetko to, čo znamenali pre zrod moderných slovenských dejín vrátane vzniku jednotnej evanjelickej cirkvi v Uhorsku a nadväzne pre jej neľahký vývoj a zápasy v kontextoch slovenského národného života. Dnes máme nádej, že v roku 2008, po štyristo rokoch, bude v slovenčine publikovaná a stane sa známejšou nielen reč – proklamácia Eliáša Lániho, ktorú predniesol na turčianskosvätomartinskej kongregácii turčianskeho seniorátu 18. marca 1608, ale po tristo rokoch sa v slovenčine stane známym i Memorialis Turčianskej stolice z roku 1707, ktorý v jubilejnom roku 2007 objavili vo Viedni slovenskí historici. Martinské historické memorandá a turčianske výzvy sa tak stanú komplementárnejšími a budú sa môcť vykladať v omnoho širšom historickom kontexte ako doteraz.

Z vystúpenia Miloša Kovačku na tému Memorialis v kontexte turčianskych výziev, žiadostí a memorandá na medzinárodnej vedeckej konferencii Memorialis – historický spis slovenských stolíc, ktorá sa konala v dňoch 7. a 8. 6. 2007 pri tristoročnom výročí krvavých udalostí na Onódskom sneme v martinskom stolícnom dome (Turčianska galéria)

Duša moja rýchlo vstaň,
odlož, čo ťa ťaží

SPOMENŤ SI S NAMI NA POŽEHNANÉ STRETNUTIE SPEVOKOLOV TS

Na Kvetnú nedeľu 1. 4. 2007 sa v našom chráme Božom poobede o 14.30h stretli spevokoly Turca. Pozvanie prijali spevokol z Blatnice, Ivančinej, Krpelian, Mošoviec, Necpál, Příbovec, Slovenského Pravna, Turian, Žiliny a samozrejme domáci martinský spevokol. Piesňou „Duša moja rýchlo vstaň, odlož, čo ťa ťaží, do Jeruzalema brán, hľa Tvoj Kráľ sa blíži“ začal toto popoludnie náš spevokol s prosbou, aby Pán Ježiš bol medzi nami prítomný a rozospieval každé radostné a hľadajúce srdce, ktoré prišlo do nášho chrámu či už spievať, alebo počúvať piesne na Božiu oslavu. Chceli sme spoločne spojiť svoje hlasy a navzájom sa povzbudiť, spoznať a vymeniť si notový materiál. Odznali piesne rôzneho žánru, so sprievodom klavíra, playbacku; spevokol z Krpelian vystúpil s krásnym sláčikovým doprovodom. Prihovorili sa domáci brat farár Ján Hroboň a brat senior Jozef Havrila, zazneli básne a svedectvá. Celé podujatie moderovali Adka a Jurko Borcovanovci. Zbierku z tohto stretnutia (9 600,-Sk) sme venovali na výstavbu nového kostola v Krpelanoch. Ďakujeme Pánu Bohu za Jeho prítomnosť.

Náš spevokol v Budapešti 2007

Prvého mája 2007 sa náš spevokol opäť po roku zúčastnil na V. stretnutí slovenských spevokolov v Budapešti. Povzbudení spomienkami z minulého roka sme radi opäť prijali pozvanie od pani Hollósyovej, hlavnej usporiadateľky celého podujatia. „Toto stretnutie sa uskutočnilo preto, aby sme sa spolu veselili, aby sme oslávili našu slovenskú reč a pieseň“ – poznamenala v úvodných slovách naša hostiteľka. Na stretnutí sa zúčastnili spevácke zbory z Békešskej Čaby, z Budapešti, zo Šurian a náš z Martina. Výber piesní jednotlivých spevokolov mal skôr ľudový charakter, ale zazneli aj krásne piesne Ave verum corpus od W. A. Mozarta, Zbor židov od G. Verdiho a mnoho iných.

Sme radi, že náš spevokol aj v tomto prostredí mohol chváliť a oslavovať nášho Pána nábožnými piesňami – Hospodin jest můj Pastýr, Hľa, Baránok Boží, Nádej tých, čo sa kajajú... Cez náš spev sme sa snažili priblížiť najlepšie, ako sa len dá, Božiu lásku, ktorou Pán pôsobí medzi nami, a sme mu veľmi vďační za každú príležitosť k službe pre Neho. Všetci naši speváci spievali nádherne.

Dakujeme Adke Borcovanovej, ktorá uvádzala piesne, Danke Hulinovej za pomoc a krásny spev, Mirkovi Zacharovi, ktorý k tejto príležitosti napísal báseň, Mafovi a Jurkovi Borcovanovcom, že sa postarali o techniku. Vďaka patrí aj nášmu cirkevnému zboru, ktorý na nás myslí na modlitbách, ale nás aj finančne podporuje pri našom účinkovaní.

MÁRIA HROBOŇOVÁ

Pozri aj: <http://www.luno.hu/mambo/index.php?option=content&task=view&id=5039>

Budapešť 2007 – Vyznanie

M. Zachar

Keď som sa posledný raz modlil
... na slovenskej strane,
padalo slnko z neba a
... spomienky hlboko,
až hlboko – k mame.

Kto žil v cudzom meste,
možno sa chcel aj vrátiť?
Dnes už nemá kde.
Lastovičky!
Lastovičky!

Bohu je jedno,
akou sa rečou modlím,
Prečo mne nie?...
Pustil som korene do inej zeme.

Keď som sa posledný raz modlil,
už ani neviem, kedy, čo bolo a ako...?
Usmej sa, Kriste!
Nech je svet veselší.

Ten, kto ma stretol, si nemohol zmyť
Tvoj obraz z dlaní.
Tak by som chcel,
tak by to bolo jedno,
z ktorej žijem čiary strany.

Na Národnom cintoríne sme sa 23. júna 2007 rozlúčili
s ev. a. v. farárom, básnikom, redaktorom a prekladateľom,
milovníkom a upravovateľom slovenskej evanjelickej piesne
MILANOM KRAUSOM

ŠŤASTNÝ

Milan Kraus

Ani rozkoš a jej siete klamné
ani klamu jedovatý dych
nevodili nikdy moje nohy
po chodníkoch, cestách neistých.

Obišiel som pýchu a jej zvody,
nepoznal som závisť a jej mam,
nedotkli sa moje ruky zlata,
nezdobil ich márný drahokam.

Sláva vždy mi bola dym, čo mizne,
panovanie člapot jarných vôd,
nepočulo nikdy moje ucho
sladké slová, čo mu šepkal zvod.

Meč som nosil v pošve odložený,
v bojovani nevidel som cieľ
a keď sa mi ponúkala zrada,
v ústach mojich jazyk onemel.

Ticho, ticho, závrat hriešnej noci,
hurhaj sveta, stíchni, ticho buď!
Iný pokoj našlo moje srdce,
iný pokoj dýcha moja hrud.

Vyrovnaný šepcem: Príďte, smrť, a
môžeš dušu moju sebou vziať,
zatváram svoj život – čistú knihu.
Šťastný, kto tak môžeš povedať!

Majster slova a myšlienky, poeta, literárny pracovník a evanjelický a. v. kňaz Milan Rudolf Kraus patrí medzi našich významných básnikov 20. storočia. Jeho osobnosť aj jeho literárne dielo, jeho zameranie i duchovný obsah, ak aj jeho život vždy svojím spôsobom súviseli so slovenskou evanjelickou a. v. cirkvou a s kresťanstvom i so slovenským národom a jeho kultúrou i duchovným bohatstvom. Vychádzal z duchovných a etických princípov humanizmu.

Kresťansko-náboženské presvedčenie a humanitné i mravné čítanie spolu so silným národným povedomím dostal predovšetkým od svojich rodičov, nebohého Rudolfa Krausa a nebohej Army, rodenej Kriškovej, ktorým sa narodil v Tisovci ako prvorodený syn. Tu spolu s mladším bratom Cyrilom vychodili ľudovú školu a prežili svoje detstvo.

Veľký vplyv na ich život a zameranie malo aj prostredie mesta Tisovec. V tom čase sa vyznačovalo silným evanjelicko-kresťanským a slovenským národnobuditeľským povedomím, ktoré rozvíjali Pavol Jozeffy, August Horislav Škultéty a Štefan Marko Daxner. V pevnej detinskej viere a nádeji, v úprimnej zbožnosti vyrastali obaja bratia v rodinnej, národnej i cirkevnej atmosfére mesta Tisovec a jeho okolia.

Gymnaziálne štúdiá Milan Kraus absolvoval v Banskej Bystrici, v Rimavskej Sobote a nakoniec, po odtrhnutí južných krajov Slovenska, stredoškolské štúdium završil v rodnom Tisovci. Preniknutý duchom rodiska študoval v rokoch 1943 – 1947 na Slovenskej evanjelickej teologickej fakulte v Bratislave. 14. augusta 1947 ho v Žiline ordinoval biskup Fedor Ruppeldt. Ako kaplán pôsobil v Žiline, v Liptovskej Porúbke, v Novom Meste nad Váhom a administroval zbor v Zelizovciach.

Milan Rudolf Kraus mal veľké predpoklady pre vedeckú prácu, najmä v odbore cirkevnej a náboženskej literatúry. V rokoch 1950–1952 bol asistentom na Slovenskej teologickej fakulte v Bratislave. Avšak politická situácia na fakulte kládla v tej dobe naňho požiadavky, ktoré nemohol akceptovať. Keď od priateľov z Vydavateľstva Slovenský spisovateľ dostal ponuku na miesto redaktora, túto príležitosť v dobrom zmysle slova využil. Vo vydavateľstve totiž panovala prijateľnejšia – tolerantnejšia atmosféra ako na fakulte. Poézia a literatúra boli jeho veľkou láskou a na ne upriamil svoju ďalšiu životnú cestu. K tomuto rozhodnutiu prispel i jeho nedostatok hudobný sluch, v čom sebakriticky videl prekážku v jeho ďalšej kňazskej službe.

Milana Rudolfa Krausa sme navonok poznali ako skromného, nenáročného, nenápadného, slová vďiacieho. A tak sa prejavoval i v poézii, ktorú možno zjednodušene označiť ako reflexívnu lyriku. Často prechádzal do filozofických otázok a úvah o zmysle života. Bol básnikom prenikavého pohľadu, hlbokého citu a silnej viery v Boha, v mravné hodnoty i dobro človeka. Ako redaktor sa podieľal na formovaní slovenskej poézie. Zredigoval rad básnických zbierok a zostavil výber z diela svojich generačných druhov.

Ako redaktor a zástupca šéfredaktora

vo vydavateľstve Slovenský spisovateľ sa nikdy nevzdal svojho osobného ani náboženského presvedčenia. Nikdy sa neskrýval a nezatajoval a svoje presvedčenie si zachoval až do smrti.

Ako člen spevníkovej komisie evanjelickej cirkvi spolupracoval na vydaní slovenského Evanjelickeho spevníka. Sám mal účasť na slovenskom preklade asi tridsiatich piesní. Najznámejšou z nich je hymna „Hrad prepevný“.

Udržoval stále kontakty s teológmi a duchovnými. Inicialoval medzi nimi zrod rozličných príspevkov a literárnych diel. Pomáhal, aby mohli byť uverejnené. Vedel jemu vlastným spôsobom poradiť a usmeriť, keď bolo potrebné, povzbudiť a orientovať k tvorivej činnosti.

V ostatných rokoch sa jeho zdravotný stav zhoršoval. V minulom roku prešiel s manželkou bývať do Charitatívneho strediska evanjelickej diakonie v Košeci. Hoci sa zdalo, že sa mu polepšilo, napokon sa jeho pozemská púť prekvapujúco a nečakane skončila krátko pred dovŕšením 82. roku života.

Právom mu patrí naša pocta. Ale za jeho osobnosť, za jeho dielo, za jeho život nadovšetko patrí vďaka Pánu Bohu. Že nám ho dal, že sme ho mali.

Z rozlúčkového príhovoru emeritného ev. a. v. seniora MILOSLAVA BLAHU, osobného priateľa MILANA KRAUSA

MILAN KRAUS

Suspírium

(Ef 4, 22–28)

*Až do západu slnka máme ešte čas,
večerná tma však nech hnev náš neprikryje.
Už teraz pomôž nám zbaviť sa, Pane Bože,
starého človeka – a nový nech v nás žije.
Kým slnko zapadne, je možné, že sa stratia
z našich srdc ochota i dobré predsavzatia.
Ty to však nedopušť. Amen.*

Nová tvár vo vedení nášho zboru

Volám sa **Viera (Viki) Brtišová** a pochádzam z jednej dedinky pri Dolnom Kubíne – zo Zászkalia. Som najmladšia z troch detí. Svojich trinásť rokov (okrem letných prázdnin) som prežila v tomto kraji. Cez letné prázdniny ma naši takmer nevideli. Dorastenecké a mládežnícke tábory, stanovanie, výlety – tie sa nemohli udiť bez toho, aby som sa na nich nezúčastnila – teda aspoň moji rodičia mali niekedy taký pocit. Keďže mám o sedem rokov staršiu sestru, dostala som sa na tieto výlety skôr ako poniektorí rovesníci. Dá sa povedať, že fara bola mojim druhým domovom.

Ani som sa nenazdala a bol tu čas podať si prihlášku na strednú školu. Bolo to asi prvýkrát, keď som sa musela pre niečo vážnejšie rozhodnúť. Keď sa nás v škole pýtali, čím chceme byť, moja odpoveď od piateho ročníka bola: „farárkou“. V tom čase moja odpoveď vyvolala zopár neveriacich pohľadov a výsmešných poznámok.

No ale kam na strednú školu? Rozhodovanie nebolo ľahké a mňa mávalo až do jedného piatkového popoludnia. Ako každý piatok aj v tento ma brat farár Pavel Kopanica (môj vtedajší domáci farár a môžem povedať, že aj môj duchovný otec) viezol autom z vyučovania náboženstva priamo na stretnutie dorastu. Nepamätám si, o čom sme sa rozprávali, ale na jednu otázku, ktorú mi vtedy položil, si spomínam. Bola to otázka, či nechcem ísť študovať na Evanjelické gymnázium do Tisovca. Po tom, ako sa mi Tisovec podarilo nájsť na mape, som tam prežila svojich ďalších päť rokov. Keďže prijímacie pohovory boli len zo slovenského jazyka a z matematiky, až po nástupe do prvého ročníka som zistila, že toto gymnázium nie je len evanjelické, ale aj bilingválne. Bol to pre mňa poriadny šok, pretože jazyky neboli nikdy mojím obľúbeným predmetom. Tu som spoznala niekoľkých spolupracovníkov, s ktorými sa stretávam aj v Martine – Bohdana Hroboňa, ktorý ma učil anglický jazyk, a Adriána Kaciana, ktorý ma vyučoval matematiku a fyziku.

Po skončení strednej školy som odišla do Anglicka pracovať ako aupairka a zároveň ako dobrovoľníčka v kresťanskom rodinnom centre. V tomto centre sme mali každodenné akcie pre deti a mládež počas celého dňa. Dá sa to porovnať s našimi evanjelickými cirkevnými škôlkami, nedeľnými besiedkami, dorastom, mládežou či rôznymi kresťanskými klubmi. Boli to pre mňa veľmi požehnané chvíle, keď som mohla pozorovať, ako si deti formujú svoju vieru a vidieť ich úprimné detské srdiečka.

Po návrate z Anglicka som si podala prihlášku na Evanjelickú teologickú fakultu UK v Bratislave, kde som prežila ďalších päť rokov. Potom som pokračovala rok v štúdiu v Pensylvánii, kde som študovala klinickú pastoračnú starostlivosť. Bol to náročný rok a len s Božou pomocou sa mi ho podarilo úspešne zvládnuť. Je ťažké vidieť každý deň umierať ľudí, ľudí, ktorí každý deň v bolestiach čakajú na svoju smrť, strápenú rodinu či dieťa, ktoré sa narodí mŕtve alebo zomrie krátko po tom, ako uzrie svetlo sveta. Mojou náplňou bolo práve týmto ľuďom, ktorí v bolestiach očakávali svoj koniec, a ich rodinným príslušníkom poskytovať duchovnú podporu a povzbudenie.

No a 15. septembra 2006 som začala pôsobiť ako praktikantka predordinačnej praxe tu, v Martine, a 16. decembra toho istého roku som bola ordinovaná do kňazského stavu. Splnila sa mi dávna detská túžba. Som rada, že ma Pán Boh poslal práve do tohto cirkevného zboru, kde som spoznala mnoho priateľov, dobrosrdečných ľudí, ale aj ľudí, ktorí dychtia po Božom slove a po Jeho zvesti.

VÍTAZSTVO NAD STRACHOM

Uvedomujem si, že ma strach sprievádzal už od detstva. Eliminovala som ho až prijatím Pána Ježiša do svojho života a tým, že moja viera a dôvera v Boha rástla. Prvý zlom nastal, keď milovaný človek, náš zať Marek, vážne ochorel a zomrel. Nevedela som pochopiť, že aj v tejto situácii mám dôverovať Bohu, že Boh pre našu rodinu vybral to najlepšie riešenie. Do môjho srdca s ranou zo straty milovanej osoby, ktorá sa ťažko hojila, sa zahniezdil strach z budúcnosti. Vo firme sme boli traja (Marek, dcéra Janka a ja), pričom Marek bol kľúčový programátor. Prepadol ma strach z možného bankrotu firmy. Diabol mi začal ukazovať obrazy nezamestnanej dcéry a hladných detí, sirôt, ktoré zostali po Marekovi. Nevedela som sa ubrániť týmto obrazom. Strach ma paralyzoval. Nevedela som sa správne rozhodovať, efektívne pracovať, stratila som sebavedomie, pridala sa nespavosť a strata radosti zo života.

Našťastie tieto stavy neboli trvalé, vždy nastalo uvoľnenie, v ktorom sa mi podarilo držať firmu pri živote, najšť lukratívne zákazky. Janka tiež zabojovala a vytýčila si za cieľ, že Marekovu prácu prevezme a zvládne. Aj to dokázala.

Napriek tomu, že firma prežívala, ja som sa snažila nájsť také riešenie, ktoré by ma zbavilo zodpovednosti za firmu. Aj keď vedenie firmy prevzala Janka, zodpovednosť za príjmy firmy mi zostala a gniavila ma. Strach mi odobral kreativitu, tak veľmi potrebnú pre úspech firmy. Diabol mi dával do popredia obrazy nesolventného trhu (našími zákazníkmi sú prevažne knižnice). Ti, ktorí rozumejú našim produktom a vedia výsledky našej práce

oceniť (softvér pre knižnice), o nákupe softvéru nerozhodujú. Naša úspešnosť bola závislá od finančných možností knižníc, ktoré boli minimálne, a finančný tok bol neistý, dlhodoboplanovaný. Vefakrát od oslovenia zákazníka prešli aj dva – tri roky, kým prišla objednávka. Ešte za života Mareka sme podpísali zmluvu na dodávku softvéru pre projekt EÚ v programe Leonardo da Vinci. Zmluva bola koncipovaná tak, že priebežné platby sú považované za zálohy a vyúčtovanie projektu záviselo od prijatých výsledkov projektu. V čase nestability firmy sa stalo, že EÚ, hoci prijala naše výsledky ako vynikajúce, naše náklady nechcela uznať kvôli administratívnym predpisom. Našej firme hrozilo, že budeme musieť vrátiť asi 450 000 Sk. A zasa u mňa zaúradoval strach. Diabol mi k obrazom hladných detí pridal ešte moju nesolventnosť, stratu všetkých úspor a nielen to: už som sa videla v rakúskom väzení. Na konečné zúčtovanie sme po ukončení projektu čakali tri roky, medzičasom s čiastočným výsledkom a hrozbou neuznaných nákladov. Až tento rok som nabrala odvalu pátrať, aké sú finančné výsledky projektu. Dozvedela som sa radostnú správu, že nielenže nebudeme nič vracieť, ale EÚ nám ešte doplatí čiastočný zvyšok financii, plánovaný na náš projekt.

Paralelne s hrozbou finančnej straty z projektu EÚ som bola vystavená ďalšiemu strachu, a to ešte závažnejšiemu. Moja staršia sestra, bezdetná vdova, žijúca sama v dvojizbovom byte, naletela podvodníkom s realitami a podpísala kúpnopredajnú zmluvu na svoj byt s tým, že prevzala 1,5 mil. Sk a vzdáva sa akéhokoľvek nároku na

náhradné ubytovanie. Znova ma ovládol strach a diabol so svojimi obrazmi zaúradoval. Videla som svoju sestru ako hladnú bezdomovkyňu, ktorá, vzhľadom na svoj psychický a fyzický stav, prvú zimu neprežije. Nastal veľký boj so strachom, pretože sestra nepoznala ani mená ani adresy mafiánskych podvodníkov. Polícia nám síce pomohla odhaliť ich identitu, ale samotný akt podpisu kúpno-predajnej zmluvy a „prevzatia“ peňazí nekvalifikovala ako trestný čin. Náhoda, o ktorej verím, že ju zorganizoval sám Pán Boh, pomohla, že k prevodu vlastníctva nedošlo pre formálnu chybu v zmluve. Keď došlo k fyzickému násiliu na sestre v jej byte, rozhodli sme sa chrániť ju umiestnením na Psychiatrickej klinike v Pezinku, kde mohla zostať tiež z milosti Božej vyše pol roka. „Poškodená“ strana podala vec na súd a my sme požiadali advokátku o sestriho zastupovanie. Zatiaľ sestra byt vlastní, ale nemôže ho predať až do rozhodnutia súdu. Nastalo veľké úsilie nájsť pre sestru ubytovanie, ktoré by mohla finančne zvládnuť. Začali sme kontaktovať domovy sociálnych služieb. Situácia vyzerala beznádejne, všade plno a pravdepodobné boli aj očakávania tučných sponzorských darov. Pán Boh sa ku mne aj v tejto chvíli priznal. Poslal mi do cesty jednu milú spolusestru z nášho zboru, ktorá ma povzbudzovala, aby som neustávala v hľadaní. A čoskoro mi otvoril dvere v Dome sociálnych služieb v Stupave, kde mi dali nádej, že môžu sestru umiestniť už v tomto roku. Aj sa tak stalo. Sestra nastúpila do domova 28. marca t. r.

Naozaj neuveriteľné veci vykonal náš Pán. Ja som mala dosť času na skúmanie svojich postojov. V pozadí všetkých mojich strachov boli financie, v istom zmysle to bola ekonomická zá-

vislosť. Význačný zlom vo všetkých prípadoch môjho strachu nastal vtedy, keď mi Boh jasne naznačil, kde je moje poslanie a aké majú byť moje priority podľa Božieho srdca. Priority v mojom živote sú: môj manžel, deti, vnúčatá a súrodenci. Viac som si to uvedomila pri novoročných veršikoch, ktoré som si náhodne vybrala z Biblie:

A KRÁL ODPOVEDAJÚC RIEKNE IM: AMEN VÁM HOVORÍM, ŽE NAKOLKO STE TO UČINILI JEDNĚMU Z TÝCHTO MOJICH NAJMENŠÍCH BRATOV, MNE STE UČINILI.

V TEDI IM ODPOVIE A RIEKNE: AMEN VÁM HOVORÍM, ŽE NAKOLKO STE TO NEUČINILI JEDNĚMU Z TÝCHTO NAJMENŠÍCH, ANI MNE STE NEUČINILI.

S vierou v srdci som sa začala podstatne viac venovať svojim vnúčikom, najmä sirotám. Aj keď mi niekedy bolo ťažko a nemala som dosť síl, pozývali sme ich k nám a venovali sa im. Vo februári som náhodne išla okolo cestovky, ktorá ponúkala rodinný letecký zájazd na Rhodos. Ihneď som vedela, že to mám urobiť. Objednať tento zájazd pre nás s obidvoma vnúčikmi. Hoci to stálo veľa peňazí, vedela som, že sú to Božie peniaze, ktoré vkladám do srdca svojej rodiny. Cítila som neobyčajný pokoj a žiaden strach, že mi tieto peniaze budú chýbať. Vyročila som na cestu víťazstva nad strachom z finančného úpadku. Po tomto rozhodnutí sa začala firma ďalej rozvíjať, objavila som nové možnosti, prišla pozitívna správa z EÚ, ako aj rozhodnutie o umiestnení sestry do domova. Neuveriteľné veci dokáže náš Boh.

PAVLA STANČIKOVÁ
BJB Viera Bratislava

V sobotu 16. júna 2007 sa Spevokolík z martinského evanjelického zboru vybral do Třanovic v Sliezsku, kde sa v tamojšom sliezskom evanjelickom zbere zúčastnil na radostnom večere, ktorý bol venovaný evanjelickej piesni a hudbe. Spevokolík s domácim zborom spieval na Božiu chválu aj v nedeľu.

Kázal brat farár Janko Hroboň.

Spoločne sme spomínali na pevca Cithary sanctorum, Juraja Tranovského, ktorého rod pochádzal z Třanovic.

Svědectví: „Co pro mne znamená hudba?“

Pro každého hudebníka by hudba měla být tím, čím je pro zedníka cihla, pro kadeřníka hřeben a pro právníka zákony. Zkrátka bez hudby a zpěvu by svět nebyl světem. Bůh věděl, proč nám dal hlas, sluch a talent.

Hudba vyjadřuje pocity, emoce, lásku a něhu, ale i nenávisť a zlost. Snad každý z nás má svou oblíbenou melodii či píseň, která mu udělá dobře. Hudba mě dokáže rozesmát, ale i rozplakat. Hudba je pro mne radostí a uvolněním, ale i napětím a utrpením. Proč?

Asi v 8 letech mě rodiče přihlásili do základní umělecké školy. Měla být ze mě flétnistka. Jenže paní ředitelka řekla, že to vidí na housle. Taťka byl očividně nadšený touto myšlenkou a hned si vzpomněl, že na půdě leží housle po pradědečkovi. Ale já se nemohla smířit se skutečností, že místo flétny mám hrát na něco, co ani nevím jak vypadá. Taťka věděl, jak dosáhnout svého. Mít doma pět žen, to člověka naučí, jaké metody zabírají, aby přistoupily na jeho variantu. A tak mě „podplatil“. Koupil mi krásnou růžovou kabelku. A bylo rozhodnuto.

Pro mě začala léta dřiny – vrzání, skřipění, falešné tóny. Občas se to nedalo ani poslouchat. V mládí chtěl taťka zřejmě být učitelem. Doma zavedl sešitek a každý den jsem musela cvičit. Často to bylo s brekem a odříkáním. Taťka ve snaze naučit mě hrát tak, aby se to dalo poslouchat, známkoval zvlášť: stupnice, etudu, skladbu a samozřejmě i chování. Důkazní prostředek – sešitek – se zřejmě ztratil, možná je to dobře. Není se čím chlubit.

Dnes jsem vděčná rodičům, že mě odmalicka vedli k hudbě a ke službě Bohu. A i když občas byla hudba a cvičení pro mě utrpením, dnes mohu říci, že všechno krásné v životě je doprovázeno nelehkou cestou a úskalím.

Díky Bohu za hudbu, melodii a zpěv.

Hospodina budu chválit po celý svůj život, svému Bohu zpívat žalmy, co živ budu.

Žalm 146, 2

Urszula Klusová

Svedectvo zaznelo v Třanoviciach 16. 6. 2007

LETNÁ BIBLICKÁ ŠKOLA 2007

9. - 13. júl 2007
denne od 9,00 - 12,30 hod.
Memorandové námestie
v Martine

Do Letnej biblickej školy pre
deti pozývame spolu s našimi
priateľmi z Ameriky
vietky detí zblízka
i zďaleka.

Prihlášky si môžete
vyzdvihnúť na adre-
sách:

- Biblická škola,
M. R. Štefánika
17, Martin
- Evanjelický
Banský ústav, M. R.
Štefánika 13, Martin

• na internete: www.bsmt.sk.

Prihlášky a registračný poplatok (100 Sk za dieťa)
odovzdávajú na uvedených adresách do 29. júna 2007.

Divadlo
Zábavný šport
Spev
Netradičné hry
Hudba *Biblické zamyslenia*
Možnosť hovoriť po anglicky

LETNÉ TÁBORY

**Evanjelický a. v. cirkevný zbor v Martine,
M. R. Šefánika 13, 036 01 Martin,
č. t. 4132154, 0905/511926**

LETNÝ TÁBOR DETÍ

Termín:

24. 7. 2007 až 31. 7. 2007

Miesto:

Rekreačno športové stredisko Bystrička na Orave
Poplatok za tábor: 2 100,-Sk (7 x nocľah, 5 x denne strava)

Program:

Biblické lekcie s praktickými aplikáciami, piesne

Pestrý program, aktivity

Hry, súťaže, turistika

Zálohu 1 000,-Sk treba odovzdať spolu s prihláškou
na farskom úrade do 10. 6. 2007.

Kontaktné osoby: Jurisová Ruženka 0902/122840, Hulejová
Alenka 0905/331186, Bruncko Milan 0905/613393

* * * * *

LETNÝ KONFIRMAČNÝ A DORASTENECKÝ TÁBOR VELKÝ SLAVKOV

Termín:

27. 8. 2007 až 1. 9. 2007

Milý brat, milá sestra, aj tento rok sme pre Teba pripravili letný
tábor. Týždeň plný oddychu, radosti, hier, spoločenstva pri

Božom slove a nebudú chýbať výlety, kúpanie...

Rekreačné stredisko je vybavené aj pre športové hry

- futbal, volejbal a i.

UDALOSTI ZO ŽIVOTA NÁŠHO CIRKEVNÉHO ZBORU V APRÍLI, MÁJI A JÚNI 2007

- V sobotu 14. apríla bolo v Evanjelickej základnej škole v Martine stretnutie našich detí z nedeľnej besiedky, náboženstiev, Detského domova Martin a iné. Potešila nás pekná účasť a záujem detí.
- 21. apríla – 2. mája navštívila Biblickú školu a náš cirkevný zbor skupina 19 dobrovoľníkov z Roseville LC, USA, ktorí svojou brigádou podporili službu Biblickej školy. Na hlavných službách Božích poslúžili piesňami počas dvoch nedeľ. Ďakujeme rodinám, ktoré ich prijali v nedeľu na obed, a tým, ktorí sa spolu s nimi zúčastnili na brigádach.
- V nedeľu 22. apríla sme mali volebný konvent. Volili sme seniora Turčianskeho seniorátu a biskupa Východného dištriktu. Za seniora bol v našom senioráte zvolený brat Mgr. Jozef Havrila. Biskup VD nedostal potrebný počet hlasov.
- Od 26. apríla do 1. mája nás navštívila skupinka 14 bratov a sestier z partnerského zboru Hoogeveen v Holandsku. Naši priatelia majú záujem i naďalej s nami udržiavať kontakty a aj podporiť niektoré naše činnosti.
- 29. apríla sme mali v Biblickej škole Rodinné služby Božie. Svedectvom nám poslúžil brat Dušan Valko z Oravskej Poruby. Zúčastnili sa na nich aj naši priatelia z Hoogeveenu a Roseville.
- Slávnosť konfirmácie sme mali 13. mája. Skúška bola v piatok 11. mája v Biblickej škole. Tento rok sme mali 24 konfirmandov.
- V nedeľu 6. mája sme počas hlavných služieb Božích spomínali na brata farára Jozefa Bučka pri príležitosti jeho nedožitých stých narodenín.
- 1. mája sa náš spevokol dospelých zúčastnil (opäť po roku) na V. stretnutí slovenských spevokolov v Budapešti.
- V sobotu 2. júna sa uskutočnil už tradičný výstup na Zniev. Po ňom bola spoločná grilovačka na chate u Karáskovcov.
- V nedeľu 3. júna služby Božie s Večerou Pánovou obohatil hudobný orchester z Krpelian. Navštívili nás bratia a sestry z Pohronskeho Ruskova. Privítali sme aj sestru Dorotheu Hansen, ktorá prišla so svojim synovcom z Gothy. Pobudli u nás od piatku do pondelka.
- Od 7. do 10. júna skupinka bratov a sestier strávila pekné chvíle pri Božom slove a výletoch do Tatranskej prírody.
- 17. júna náš spevokol mladých navštívil cirkevný zbor v Tránoviciach, kde poslúžil spevom pri príležitosti 370. výročia úmrtia Juraja Tranovského, brat farár poslúžil zvesťou Božieho slova na službách Božích a na stretnutiach rodín a brat Kovačka prednáškou o Tranovskom a Cithare sanctorum.
- 23. júna sa konal v Liptovskom Mikuláši 11. dištriktuálny deň VD, na ktorom sa zúčastnil spevokol dospelých a bratia a sestry z nášho cirkevného zboru.

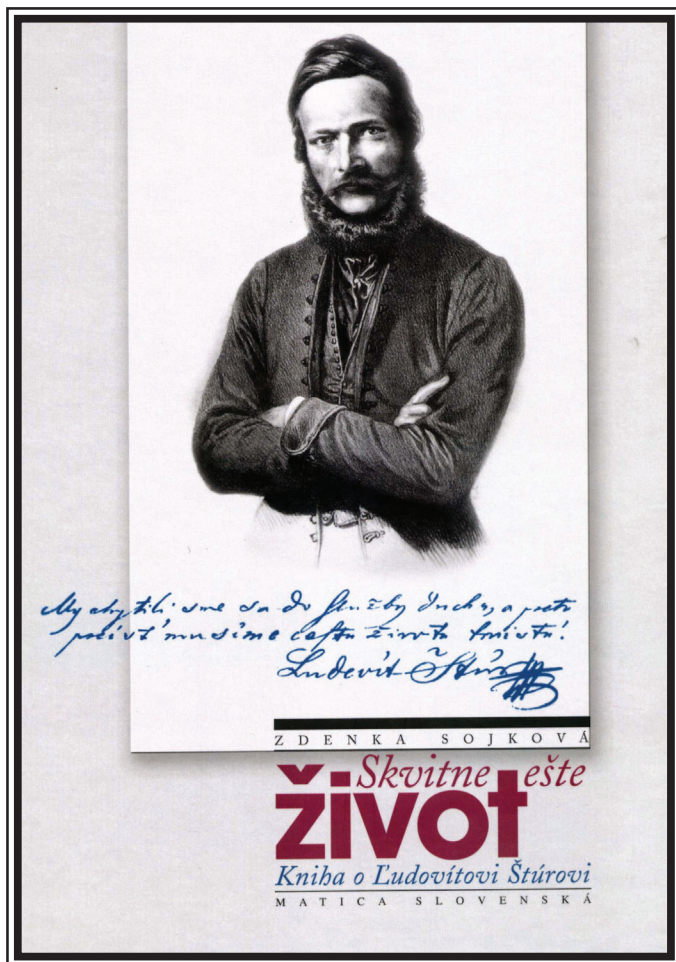
PLÁNOVANÉ LETNÉ AKTIVITY

LETNÁ BIBLICKÁ ŠKOLA (v spolupráci s BŠ a priateľmi z USA): 9. – 13. júl.

DETSKÝ TÁBOR V BYSTRICKE NA ORAVE: 24. – 31. júl.

KONFIRMAČNO-DORASTENECKÝ TÁBOR VO VEĽKOM SLAVKOVE: 27. august – 1. september.

BIBLICKÁ ŠKOLA ORGANIZUJE JAZYKOVÉ KURZY ANGLIČTINY: 16. – 27. 7 a 30. 7 – 10. 8.

MARTINSKÝ EVANJELIK

Časopis Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine.

Redakčná rada:

Ján Hroboň, Mária Hroboňová, Peter Ďurík, Miloš Kovačka, Alžbeta Stančevová-Kátlovská.

Vychádza šesťkrát do roka.

Redakcia a administrácia: Ev. a. v. farský úrad v Martine, Memorandové námestie

www.ecavmt.sk, www.bsmt.sk, www.ezsmt.sk

Registračné číslo: FKOMT 94/01176